

Годишњак бр. 18

Удружења грађана
"Баштина и будућност-АРАНЂЕЛОВАЦ 1859"

www.bastinaibuducnost.info

Годишњак бр. 18

Удружења грађана
"Баштина и будућност-АРАНЂЕЛОВАЦ 1859"

Аранђеловац, 2019.

Јодитњак бр. 18

www.bastinaibuducnost.info

Издавач:

Удружење грађана
"Баштина и будућност - АРАНЂЕЛОВАЦ 1859"

За издавача:

Драган Јаковљевић

Уредник:

Весна Проковић

Фотографије:

Небојша Радовановић

Љиљана Б. Бошковић

Милан Илић

Весна Проковић

DeKovach

Породична архива породица:

Николић, Теофановић,

Лукић, Скочајић, Анић

Графичка обрада:

Милан Илић

Штампа:

"Загорац" Аранђеловац

Тираж:

300 примерака

Предња корица:

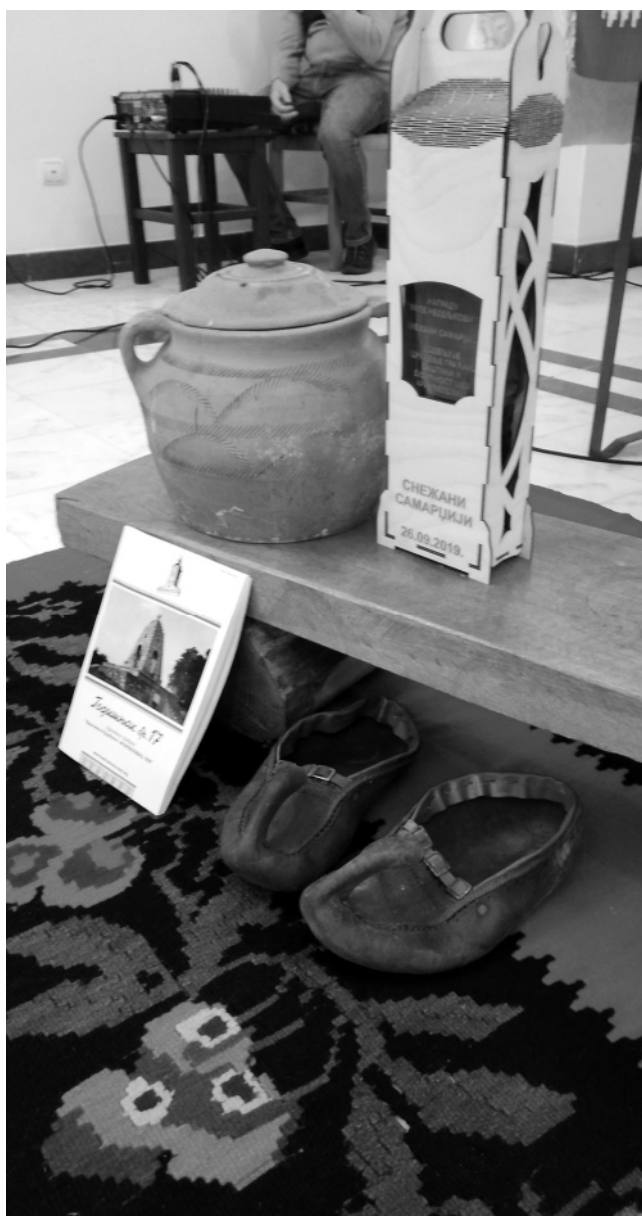
Биста Живана Сарамандића у Парку Буковичке Бање,
рад вајара Зорана Кузмановића

С А Д Р Ж А Ј :

стр.

1. Повеља	1.
2. Извештај о раду Седамнаесте Скупштине Удружења	3.
3. Извештај о раду Управног одбора за 2018/2019. годину	6.
4. План рада Управног одбора за 2019/2020. годину	9.
5. Културне активности Удружења	10.
6. Значајна српска научна и културна манифестација	11.
7. Програм манифестације Награда „Миле Недељковић“ за 2019.	14.
8. Представљање књиге “Мој ратни дневник” Светозара П. Ивошевића	16.
9. Прослава Бадњег дана на Старом тргу	17.
10. Велики петак у етно-дворишту	20.
11. Чачани и Аранђеловчани	22.
12. Аранђеловац прославио 160. рођендан	23.
13. Биста Живана Сарамандића у парку “Буковичке бање”	26.
14. 150 година Народне библиотеке „Свети Сава“	28.
15. 115 година од доласка “Ћире” у Аранђеловац	33.
16. Стари занати - Абација у деветој деценији	36.
17. Музички живот у Аранђеловцу	39.
18. Руске избеглице на простору Општине Аранђеловац и шире околине	48.
19. Белешке из историје фудбала у Аранђеловцу	56.
20. Од виљушкара до “Старог здања”	59.
21. Необјављене песме и приче чланова или пријатеља Удружења	63.
22. Младе наде - Јована Прековић, каратисткиња	69.
23. Младе наде - Урош Цоловић, математичар	71.
24. Младе наде - Никола Спасић	73.
25. IN MEMORIAM - Миле Бошковић	75.
26. IN MEMORIAM - Алојз Хочевар	82.

Одлуком Скупштине Удружења грађана
"БАШТИНА И БУДУЋНОСТ - АРАНЂЕЛОВАЦ 1859"
одржане 09.11.2001. године у Аранђеловцу,
усвојена је ова:

П О В Е Љ А

којом се утврђују циљеви, задаци и правци рада и деловања Удружења. Сваки члан Удружења, својим добровољним радом, даје допринос на остварењу ових циљева и задатака:

- * чување и неговање традиционалних вредности града и околине Аранђеловца,
- * чување спомена на историјске вредности града,
- * допринос урбаном и руралном складу уређења вароши,
- * допринос архитектонском осавремењавању градитељства у складу са постојећим амбијентом града,
- * допринос очувању човекове средине,
- * допринос развијању свих облика културног стваралаштва,
- * помоћ у развоју општих комуналних добара града и околине,
- * објављивање садржаја историјских и културних тековина везаних за подручје града и околине,
- * унапређење и развијање добротворног и хуманитарног рада,
- * сарадња са сродним невладиним и нестраначким организацијама.

Наведени циљеви, задаци и правци рада, не смеју бити занемарени, нити изостављени. У складу са могућностима, могу бити придодавани нови задаци и проширивани нови правци рада.

*Бадњи дан на Сшаром градском шргу, 2019.
И ове године Удружење је даривало угрожену породицу*

*Велики пешак 2019, Ешно двориште,
сионшано дружење младих и већерана Удружења*

Извештај о раду Седамнаесте Скупштине Удружења

Скупштина Удружења, коју сачињавају сви чланови Удружења, одржала је Редовну седницу у просторијама Клуба „Сокол“ које се налази у Аранђеловцу, у улици Јосипа Грушовника (некадашња „Соколана“). Након утврђивања кворума, Скупштину је отворио председник Скупштине Љубомир Бошковић, који је после поздравне речи предложио следећи дневни ред:

1. Избор радног председништва
2. Извештај о раду Управног одбора
3. Разрешење старих и избор нових чланова Управног одбора
4. Разно

Већином гласова свих присутних у радно председништво Скупштине изабрани су: Љубомир Бошковић, Милан Илић и Зоран Костић.

Извештај о раду Управног одбора поднео је Драган Плећевић, председник Управног одбора. У извештају је назначио да је Удружење спровело све планиране активности по плану и програму за 2017/2018. годину. Састанци Удружења су одржавани у Етно кући и у клубу „Сокол“. У свом излагању се осврнуо на активности које је Удружење имало у организацији манифестација „Награда Миле Недељковић“, обележавања Бадњег дана, Осликавања васкршњих јаја у Етно дворишту на Велики петак и слично. Осврнуо се и на слабији одзив чланова Удружења на састанцима Удружења и на њихову неактивност. Председник Скупштине Љубомир Бошковић је у дискусији по овој тачки дневног реда истакао да је и даље нерешен проблем просторија у којима Удружење треба да обавља своју активност, као и на потребу омасовљења Удружења.

План рада за 2018/2019 годину је изнео председник Управног одбора Драган Плећевић и он је једногласно прихваћен. Предложио је следећи план Удружења:

- Ангажовање око уређења „Старог трга“ као и старог дела града,
- Уређење Железничке станице и наставак ангажовања на пројекту „Шумадијска кривуља“,
- Одржавање традиционалних активности (Бадњи дан, Велики петак...),
- Сређивање Етно куће,
- Унапређење сарадње са сродним Удружењима и установама,
- Обележавање значајних места у граду и околини и
- Обезбеђивање финансијских средстава за рад удружења.

По трећој тачки Дневног реда Скупштина је утврдила да је досадашњим члановима Управног одбора истекао мандат па су исти разрешени дужности. Председник Скупштине је у складу са Статутом Удружења за нове чланове Управног одбора предложио Драгана Плећевића, Небојшу Радовановића, Весну Проковић, Драгана Јаковљевића, Миодрага А. Бошковића, Ивана Златковића и Милана Крсмановића. За Надзорни одбор предложени су Милутин Вељовић, Добривоје Игњатијевић и Миодраг М. Бошковић. Јавним гласањем је једногласно усвојен предлог председника Скупштине па су за чланове Управног одбора и Надзорног одбора изабрани предложени кандидати.

Под тачком разно су дискутовали следећи чланови Удружења:

- Драган Плећевић је истакао потребу закључења уговора о коришћењу простора са клубом „Сокол“ и истакао је успешну сарадњу са многим удружењима грађана, а нарочито „Деца у срцу“ и Планинарским друштвом „Букуља“.
- Александар Милинковић се захвалио на досадашњем раду те је предложио сарадњу са Удружењем истраживача „Трагови“
- Милутин Вељовић је изнео проблем финансирања Удружења и проблем просторија Удружења,
- Љиљана Бошковић је предложила да се састанци Удружења одржавају у већој кући која се налази у Етно дворишту, након чега је уследила велика расправа око просторија у којима треба да ради Удружење.

- Љубомир Бошковић је истакао проблем чланова Удружења који се годинама не појављују ни на састанцима, ни на манифестацијама Удружења, па је донет закључак да се преиспита списак чланова Удружења.

Љубомир Бошковић

Са прошлогодишње Скупштине Удружења

Извештај о раду Управног одбора за 2018/2019.годину

У 2018. години на редовној Скупштини удружења одржаној у клубу „Соко“ изабран је нови Управни одбор у саставу: Драган Јаковљевић, Миле Бошковић, Неша Радовановић, Весна Проковић, Драган Плећевић, Иван Златковић и Милан Крсмановић. За председника Управног одбора изабран је Драган Јаковљевић, за заменика председника Миле Бошковић, а за секретара Неша Радовановић.

Састанци Удружења су одржавани у простору пословног објекта Мила Бошковића и Етно кући (домаћинства Милошевић). Етно кућа није реконструисана тако да у кишним данима није погодна за коришћење и одржавање састанака Удружења. То је један од проблема за који се мора врло брзо наћи адекватно решење.

Удружење није имало превише сусрета, већ су се одржавали по потреби и у зависности од догађаја. Такође, присуство чланова састанцима је било малобројно, тако да је договорено да се изврши преиспитивање активности чланова и њихове заинтересованости за учешће у раду.

Традиционално, 28. септембра 2018. године, додељена је Награда “Миле Недељковић”. Радионица етно фотографије и луткарска радионица су одржане у етно кући, а додела Награда у Парохијском дому цркве Светог Архангела Гаврила. Добитник награде за најбољу књигу је Гордана Гарић Петровић из Историјског Института из Београда, а добитник Награде за животно дело је проф. др Сретен Петровић из Београда. Доделу награда је улепшао наступ вокалне групе КУД “Електропорцелан”.

Крајем октобра удружење је у сарадњи са Народном библиотеком “Свети Сава” организовало представљање књиге “Мој ратни дневник” Светозара П. Ивошевића. Промоција књиге је одржана у просторијама Народне библиотеке.

Као и сваке године Бадњи дан је обележен на Старом тргу. Свештенство је благословило скуп, а посета грађана је била велика. Уз помоћ локалних предузећа, најмлађим суграђанима су

подељени пакетићи. До сада, у највећем броју. Ломљена је чесница и дељено је послужење за старије суграђане (посна трпеца, кувано вино и кувана ракија). У сарадњи са Центром за социјални рад одређена је породица којој је додељена печеница и торта. Самом догађају је присуствовао и председник Општине Аранђеловац Бојан Радовић у својству грађанина, како он каже, “доњокрајца”. Врло успешно организована, прослава Бадњег дана је и медијски лепо испраћена.

У новој 2019. години урађен је Завршни рачун Удружења за 2018. годину који је предат Агенцији за привредне регистре.

Почетком године у просторијама пословног објекта Милета Бошковића одржана је прослава Удружења и пријатеља Удружења. Одзив је био велики, а дружење уз богату трпезу и музику било је одлично.

Средином фебруара 2019. године одржан је састанак са Војвођанским друштвом за железницу из Новог Сада. Испред *Баштине и Будућности* састанку су присуствовали Миле Бошковић и Драган Јаковљевић, а испред Војвођанског друштва за железницу мр Милан Вучинић. Тема састанка била је обнова Шумадијске кривуље. Г-дин. Вучинић је за састанак приредио “Елаборат о могућностима обнове пруге узаног колосека Младеновац - Аранђеловац” са пилот пројектом Аранђеловац Копљари. Закључак састанка је да је учињено много, али да треба наставити даље са активностима. Пошто је Општинско веће донело Закључак о давању сагласности и предузеће „Big-ing“ доо доставило Пројекат обнове и реконструкције пруге, потребно је кренути у реализацију пројекта. Кроз Елаборат су утаначене фазе реализације.

На Велики петак у Етно дворишту је одржано осликавање васкршњих јаја у сарадњи са Удружењем “Деца у срцу”. Догађај су помогли “Карић фондација”, Коњички клуб и остали пријатељи Удружења. Лепо време омогућило је да догађају присуствује велики број деце. Свештенство Врбичке цркве је благословило скуп, а наше Удружење је уз помоћ пријатеља поделило пакетиће најмлађима. Манифестација је била врло успешна и медијски испраћена.

У 2019. години Удружење је помогло штампање књиге збирке прича Слађане Марковић “Сусрет”.

У 2018/2019. години није било пријема нових чланова. Удружење је нажалост остало без заменика председника Управног одбора и идејног творца Удружења, Мила Бошковића.

Донета је одлука да се израде фотографије свих преминулих чланова Удружења које ће бити изложене у просторијама Удружења као успомена на њих.

Драган Јаковљевић

Велики Пеџак у еџно кући, 2019.

План рада удружења за 2019/2020 годину

За наредни период предлагем Скупштини следећи план рада Удружења:

Одржавање традиционалних активности које спроводи удружење:

- обележавање Бадњег дана,
- осликавање јаја са децом на Велики петак,
- додела награде Миле Недељковић.

- Одређивање и уређење простора у коме ће Удружење несмотрано да ради.

- Сарадња са Војвођанским друштвом за железницу из Новог Сада и рад на обнови Шумадијске кривуље.

- Помоћ локалним писцима у издавању књига и организација књижевних вечери.

- Осмишљавање Манифестације и културних садржаја посвећених сећању на Миодрага Бошковића (плакета, биста, рељеф, и слично).

- Израда монографије о Миодрагу Бошковићу.

- Унапређење сарадње са сродним Удружењима.

- Популаризација рада Удружења, сагледавање рада постојећих чланова и пријем нових чланова,

Обезбеђивање финансијских средстава за рад Удружења.

Драган Јаковљевић

Културне активности Удружења

Удружење "Баштина и будућност - Аранђеловац 1859" свој рад заснива на културолошкој основи која представља бригу о духовној и материјалној култури, традицији српског народа, залажући се, истовремено, и за савремене облике уметничког и научног стваралаштва.

У току ове године Удружење је организовало прославу Бадњег дана на нашем градском тргу у доњем делу вароши. Ово традиционално окупљање сваке године привлачи све више житеља града који овакав вид дружења сматрају правом духовном светковином. Такође, и бојење васкршњих јаја већ је традиционални програм забаве и едукације за децу са посебним потребама, а у сарадњи са хуманитарном организацијом "Деца у срцу" из Аранђеловца.

Крајем септембра прошле године одржана је манифестација Награда "Миле Недељковић". Ова већ традиционална научно-културна манифестација окупила је и ове године најзначајније делатнике из области проучавања народне традиције нашег народа, као и ученике аранђеловачких школа који су учествовали у радионаचारском и истраживачком раду.

У овом периоду Удружење је издало и најновији број *Годишњака* који представља информативно гласило о раду Удружења, али све више и зборник занимљивих текстова о традицији нашег краја.

У протеклом периоду Удружење је остварило добру сарадњу са Удружењем новинара Србије, Удружењем "Чачани", аранђеловачким установама културе, Задужбинским друштвом "Први српски устанак", Удружењем "Деца у срцу", градским школама, медијским кућама РТВ "Шумадија", ТВ "Сунце".

Показује се да је концепција за коју се залаже Удружење "Баштина и будућност - Аранђеловац 1859" утемељена на вредностима које наилазе на све већу потврду и интересовање, превазилазећи локалне оквире, што показује и све већи број поклоника наших програма.

Иван Златковић

Значајна српска научна и културна манифестација

Удружење грађана "Баштина и будућност - Аранђеловац 1859" и ове године је доделило награду "Миле Недељковић" за најбољу објављену књигу у 2017. години из области проучавања традицијске културе и историје српског народа. Награда носи име једног од најзначајнијих наших етнолога, проучавалаца народне баштине и историје, публицисте и педагога. Жири који је изабрао најбољу књигу чине еминентни научници: проф. др Ненад Љубинковић (председник жирија), др Бранко Златковић (заменик), Јасна Бјеладиновић Јергић, др Јелена Јовановић и др Смиљана Ђорђевић Белић.

Одлуком жирија награду "Миле Недељковић" за најбољу књигу у области проучавања народне српске традиције и историје добила је др Гордана Гарић Петровић из Историјског института из Београда за студију *Земљорадња у Србији (1878-1912)*, у издању Српског генеалогског центра и Историјског института из Београда (2017). Повелја "Миле Недељковић" за животно дело уручена је чувеном српском културологу и културном антропологу проф. др Сретену Петровићу из Београда. Овај научни и културни догађај био је оплемењен музичким наступом вокалне групе прослављеног КУД-а "Електропорцелан" из Аранђеловца.

Награда "Миле Недељковић" обухвата и фолклористичке радионице за ученике аранђеловачких школа. Ове радионице се односе на стицање основних знања из ликовних области, курс етно фотографије "Етно разгледница" (радионицу води Славиша Живковић, познати шумадијски уметник наивац и етно фотограф); луткарска радионица "Змај", на којој су најмлађи учесници израђивали лутке од природних и еколошких материјала (курс је водила Марија Милачић, професор разредне наставе).

Манифестација Награда "Миле Недељковић" културолошког је, научног и едукативног карактера, а одржана је 28. септембра 2018. године у Аранђеловцу, у Етно кући и Парохијском дому Цркве Светог архангела Гаврила.

Иван Златковић

**Књиге пристигле на конкурс за награду
"Миле Недељковић" за 2019. годину**

(Публикације су наведене према азбучном реду презимена аутора)

1. Златковић Иван, *Антологија шаљивих народних приповедака*, РТС - Прометеј, Београд Нови Сад, 2018.
2. Карин Весна, *Плесна пракса Динараца у Војводини*, Универзитет у Новом Саду, Академија уметности, Нови Сад, 2018.
3. Лајић Михајловић Д, Ј. Јовановић, *Косово и Метохија - музичка слика мултикултуралности 50-тих и 60-тих година 20. века*, МИ САНУ (двоструки ЦД с обимном двојезичном књижицом), Београд, 2018.
4. Љубинковић Ненад, *Од Косовске битке до косовске легенде*, Матица српска, Нови Сад, 2018.
5. Милићевић Милић, *Српска војска, огледи о биткама*, Српски генеалогички центар, Београд, 2018.
6. Питулић Валентина, *Саздаде се бела црква*, Српско народно ствараштво Косова и Метохије, Андрићев институт, Андрићград, 2018.
7. Радевић Милорад, *Пословице и изреке у српској периодици (1818-1877)*, приредио Миодраг Матицки, Матица српска, Институт за књижевност и уметност, Нови Сад Београд, 2018.
8. *Савремена српска фолклористика, Фолклорно наслеђе Срба с Косова и Метохије у словенском контексту* (зборник), Удружење фолклориста Србије, Богословија "Светог Кирила и Методија", Матица српска, Београд Призрен Нови Сад, 2018.
9. Самарџија Снежана, *Речи у времену*, СКЗ, Београд, 2018.
10. Сувајџић Бошко, *Књига о Вуку*, Албатрос плус, Београд, 2018.

Из саопштења жирија о ужем избору за награду "Миле Недељковић" за 2019. годину

Жири у саставу Бранко Златковић (председник жирија), проф. др Ненад Љубинковић (заменик), Јасна Бјеладиновић-Јергић, др Јелена Јовановић, др Смиљана Ђорђевић Белић, на последњем састанку одржаном почетком августа, сачинио је ужи избор студија које конкуришу за награду "Миле Недељковић" за најбољу књигу из савремене српске фолклористике.

У ужи избор ушле су следеће књиге (поређане по азбучном реду презимена аутора):

1. Лајић Михајловић Д, Ј. Јовановић, Косово и Метохија - музичка слика мултикултуралности 50-тих и 60-тих година 20. века, МИ САНУ (двоструки ЦД са обимном двојезичном књижицом), Београд, 2018.

2. Радевић Милорад, Пословице и изреке у српској периодици (1818 1877), приредио Миодраг Матицки, Матица српска, Институт за књижевност и уметност, Нови Сад Београд, 2018.

3. Самарџија Снежана, Речи у времену, СКЗ, Београд, 2018.

Коначну одлуку о овогодишњем добитнику награде "Миле Недељковић" жири ће донети у наредном периоду, док ће награда крајем септембра бити и свечано уручена у Аранђеловцу.

Иван Златковић

Програм манифестације Награда „Миле Недељковић“ за 2019. годину

Удружење грађана "Баштина и будућност - Аранђеловац 1859" је пре десет година утемељило награду "Миле Недељковић" за најбољу објављену књигу из области савремене српске фолклористике (етнологије и антропологије, етномузикологије, народне књижевности). Награда носи име једног од најзначајнијих наших етнолога, проучаваоца народне традиције и историје, публицисте и педагога. Жири који бира најбољу књигу чине еминентни научници: др Бранко Златковић (председник), проф. др Ненад Љубинковић (заменик), Јасна Бјеладиновић Јергић, др Јелена Јовановић и др Смиљана Ђорђевић Белић.

Програм доделе награде "Миле Недељковић" је културолошког, научног и едукативног карактера, а биће одржан 26. септембра 2019. године у Аранђеловцу. Програмски концепт подразумева доделу награде "Миле Недељковић", као и специјалног признања и повеље за животно дело.

Награда "Миле Недељковић" обухвата традиционално и фолклористичке радионице за ученике аранђеловачких основних школа. Ове радионице се односе на стицање основних знања из ликовних области, курс етно фотографије "Етно разгледница" (радионицу води Славиша Живковић, познати шумадијски уметник наивац и етно фотограф); луткарска радионица "Змај", на којој ће се израђивати лутке од природних и еколошких материјала (курс ће водити Ана Ђорђевић, академски сликар).

Један од циљева ове манифестације је и утемељење Српског фолклористичког центра у Аранђеловцу, што би подстакло реализацију многих савремених културолошких идеја које се темеље на научно-популарном, компаративном, едукативном и стваралачком односу према народној традицији. И ове године манифестација ће имати значајну подршку Општине Аранђеловац и свих оних установа, удружења и појединаца с којима је и сам Миле Недељковић свесрдно сарађивао, оставивши за собом знаменито културно и научно дело.

ПРОГРАМ

Четвртак, 26. септембар

- 11.00: *Етно разгледница*, радионица етно фотографије за ученике аранђеловачких школа
(координатор Славиша Живковић),
Етно кућа, Аранђеловац
- 13.00: *Змај*, луткарска радионица за ученике аранђеловачких школа
(координатор Мирјана Филиповић, академски сликар),
Етно кућа
- 19.00: *Свечана додела награде „Миле Недељковић“* за најбољу савремену српску фолклористичку књигу.
Додела повеље "Миле Недељковић" за животно дело из области проучавања усмене традиције.
Музички наступ мушке певачке групе "Сретењске зоре"
из Раниловића,
Парохијски дом Врбичке цркве

Представљање књиге „Мој ратни дневник“ Светозара П. Ивошевића

Удружење грађана "Баштина и будућност - Аранђеловац 1859" у сарадњи са Народном библиотеком „Свети Сава“ организовало је представљање књиге „Мој ратни дневник“ Светозара П. Ивошевића.

Књига је објављена у оквиру издавачке делатности Центра за очување културне баштине "Којекуде" из Тополе и дванаеста је по реду. У питању су мемоари ратног свештеника Петог прекобројног 12. пука и српско - енглеске болнице, Светозара П. Ивошевића из Белосаваца код Тополе, који је богослужио у цркви Трстени у Јагњилу. Овај ратни дневник, свештеник је водио у периоду од 1915. до 1919. године. Светозар је рођен 1882. године и доживео је две унукe и два унука, тако да је на његово инсистирање, приређивач ове књиге, Светозар Света Јевђић, добио име по свом деди. Умро је 1949. године.

Најзаслужнији што је ратни дневник објављен су свештеников унук Светозар Света Јевђић и његови синови.

О књизи су говорили - приређивач Светозар Јевђић, издавач Игор Петровић, у име рецензента Чедомир Стевановић и публициста Владета Коларевић.

Промоција ове књиге одржана је 25. октобра 2018. године у Читаоници библиотеке.

Весна Проковић

Прослава Бадњег дана на Старом тргу 2019.

Удружење грађана „Баштина и будућност - Аранђеловац 1859“ традиционално је организовало обележавање Бадњег дана на Старом градском тргу код кружног тока и некадашњег Првог «Југопетрола». Бројни поштоваоци наше традиције и православних обичаја окупили су се да заједнички и саборно прославе најаву рођења Исуса Христа.

Свештенство Врбичке цркве, протонамесник Милован Ранковић и протојереј Љубиша Ђураш освештали су Бадњак и Чесницу. Овога дана у православне домове уноси се бадњак, по коме је празник и добио име, а коме је православна црква дала посебан смисао, јер је име *бадњак* повезано са речју *бдети*, будући да се на тај дан бдело чекајући рођење Спаситеља. Према обичају, бадњак се пали уочи празника и гори до Божића, када се објављује радост Христовог рођења. По правилу, бадњак траба да буде младо церово или храстово дрво и представља симбол дрвета које су, како каже предање, пастири донели Јосифу и Марији да заложу ватру и загреју пећину у којој је рођен Исус.

Управо зато, чланови Удружења доносе Бадњак и на Стари трг. Бадњи дан је последњи дан Божићног поста, па је зато на Тргу приређена и посна трпеза љубави, а за најмлађе су уприличени пакетићи. Они који су били срећне руке, извукли су „парицу“.

За најугроженију породицу, обезбеђени су торта и печеница. И овог пута, донатори су помогли да се ова манифестација одржи на високом нивоу.

Весна Проковић

Бадњи дан 2019, на Сџаром шѣргу

Божихна чесница

Овај округли обредни хлеб меси се у част („чест“) Божића па је тако и добио име. Прави се од пшеничног или кукурузног брашна, како је ко имао и усвојио. Чесница се ломи на Божић, а у неким крајевима и на Бадњи дан. Овај хлеб код нас Срба је симбол здравља, среће, плодности, родности и богатства. У ту сврху у чесницу се ставља новчић, обично динар или неки други сребрни или златни новчић за срећу и богатство. Сем новчића ставља се и дрен као симбол здравља, зрна пасуља, пшенице, кукуруза за родност и плодност. Чесница се ломи пред Божићни ручак и сви укућани учествују у том обреду. За време ручка сви чланови породице проверавају шта су пронашли у свом парчету чеснице. Верује се да ће онај ко пронађе новчић целе године имати пуно успеха, пара и среће. Чесница је свети хлеб и у свакој мрвици налази се то што желиш.

Удружење „Баштина и будућност - Аранђеловац 1859“, традиционално на Бадњи дан организује ломљење чеснице на Старом тргу где симболично палимо Бадњак и обележавамо овај велики празник. За ову прилику пекара „Јовановић“ донира чесницу направљену од око двеста појединачних делова састављених у једну компактну целину на чему смо им и ове године били веома захвални.

Миодраг Бошковић

*Парицу је, сасвим случајно, извукао сам
дародавац и потписник текста о чесници*

Велики петак у етно-дворишту 2019.

Велики петак, један од најтужнијих празника у хришћанству, већ дужи низ година окупља како децу и омладину из Удружења грађана „Деца у срцу“, тако и наше најмлађе суграђане. Обележавање Великог петка у дворишту етно куће Милошевић, у сарадњи са Удружењем „Баштина и будућност-Аранђеловац 1859“ прерасло је у традицију, али такође представља и део годишњих активности оба Удружења.

Сваке године чланови Удружења, њихови родитељи, пријатељи удружења у прелепом амбијенту дворишта етно куће Милошевић окупаљају се на Велики петак и осликавањем васкршњих јаја сви заједно радујемо се предстојећем најрадоснијем хришћанском празнику. Број донатора који нам сваке године помогне у реализацију се повећава. Ту су појединци, али и бројне друштвене организације. Фонадација браће Карић једна је од поменутих организација која је и ове године Удружењу за васкршње поклоне обезбедила слаткише и дидактички материјал.

Уз пригодно послужење, поклоне за малишане и кориснике Удружења, дружење и неговање традиције, уједно радимо и на социјализацији и рушењу стереотипног понашања када су корисници Удружења „Деца у срцу“ у питању. Велики петак нас увек подсети на нашу традицију и обичаје. Уз благосиљање свештенства врбичке цркве и освећење догађаја, амбијент је био употпуњен. Поред учења о традицији, деца у таквом окружењу и амбијенту уче да не постоје ралике, већ само различите могућности.

Подстакнути жељом да осликају најлепше васкршње јаје, код деце се развија такмичарски дух, али и емпатија према другима, јер знају да сва јаја која осликају биће изложена у Врбичкој цркви и након Васкршње литургије бити подељена деци.

Лепо време, пријатан простор дворишта етно куће, велики број малишана и корисника Удружења, употпунило је присуство наших сарадника из Коњичког клуба Аранђеловац. Захваљујући волонтерима из Коњичког клуба деца су имала час јахања.

Уз разговор, дружење, бојење васкршњих јаја и игру, дан нам брзо прође, али са собом увек носимо позитивна искуства.

С нестрпљењем чекамо следећу годину и ново дружење.

Снежана Жарковић
председник Удружења за подршку деци
са сметњама у развоју „Деца у срцу“

Велики Пеџак у еџно кући, 2019.

Чачани и Аранђеловчани

Као и дуги низ година раније и у 2019. години, на радост чланова Удружења грађана «Баштина и будућност - Аранђеловац 1859» и Завичајног друштва «Чачани» било је сусрета.

Поводом Спасовдана, уприличено је дружење на празник Вазнесења Господњег - Спасовдан, који је слава и града Чачка и Завичајног друштва.

Представници нашег Удружења на челу са председником Скупштине Удружења, Љубомиром Бошковићем, присуствовали су славској вечери, организованој у хотелу «Београд» у Чачку.

По посебном поздраву и захвалности за долазак од стране домаћина Славе, Бошковић се захвалио и предао дарове, те изразио жељу да се дружења наставе и по могућству постану учесталија, што је поздрављено бурним аплаузом од стране свих присутних.

Лепота амбијента, гостољубивост домаћина и весела атмосфера, остаће у сећању као незаборавни догађај.

Љиљана Бошковић

Чачани и Аранђеловчани на дружењима

Аранђеловац прославио 160. рођендан

Током четири дана у организацији бројних културних и музичких догађаја и манифестација учествовале све културне установе

Централна прослава поводом 160 година постојања града под Букуљом, одржана је на празник Светог Архангела Гаврила, који се светкује као градска слава. На свечаној Академији додељене су Награде „26. јул“ заслужним појединцима и установама. Најстарија културна установа у граду, Народна библиотека «Свети Сава», награђена је поводом 150 година постојања за постигнуте резултате на развоју библиотекарства и ширењу писмене речи, а Културно-уметничко друштво «Абрашевић» које обележава 100 година рада, за очување народне традиције и обичаја.

Појединачне награде добило је пет Аранђеловчана.

Песник и карикатуриста, Љубивоје Стефановић - Љуба Бабовац, награђен је за укупан допринос развоју локалне заједнице. Дуги низ година био је и председник Месне заједнице «Врбица» па је на тај начин побољшавао квалитет живота својим мештанима. Његова поезија превођена је на светске језике, а карикатуре се налазе у неколико светских музеја.

Александар Аврамовић, награђен је за борбу, пожртвовање и афирмацију особа са инвалидитетом. Рођен је 1990. године са церебралном парализом и није пристао да остане у колицима. Инспирација је и мотивација многим и прави доказ да живот може да буде леп и поред препрека. Његова изложба фотографија током маја ове године биће упамћена као једна од најпосећенијих.

За изузетан допринос развоју образовања и васпитања у Аранђеловцу, награду је добила Соња Јанковић Кнежевић, директор Основне школе «Илија Гарашанин». Током њеног мандата, ова васпитно-образовна установа освојила је бројна признања и постала једна од водећих васпитних установа.

За исказану хуманост и дугогодишњи хуманитарни рад, награђени су Небојша Стевановић из Јеловика који је 107 пута био добровољни давалац крви, и Првослав Аничић из Буковика са 117 давања драгоцене течности која живот значи.

Посебне награде у виду плакете, добили су двојица прослављених спортиста који су дали изузетан допринос развоју спорта, али и промоцији Општине Аранђеловац. Владан Милојевић, тренер ФК «Црвена Звезда» и Момир Илић, један од најбољих српских рукометаша свих времена, који је недавно окончао играчку каријеру.

Додељена је и Награда за изузетно стваралаштво од значаја за школску 2018/2019. годину Николи Спасићу, младом физичару који је са још пет физичара из Србије освојио треће место на Међународној јуниорској научној олимпијади у граду Габороне у афричкој држави Боцвана и тиме постигао највећи успех једног аранђеловачког ученика до сада.

Свечаност су увеличали Оливер Њего, оперски певач, Хор Гимназије «Милош Савковић» и културно-уметничка друштва из Аранђеловца и Словеније. Присуствовали су званичници Републике Србије, представници суседних и братских општина и бројни гости.

Четвородневна свечаност почела је тринаестим фестивалом изворних група певача Србије «Певај Србијо» на Отвореној сцени у Парку «Буковичке Бање» и представљањем књига Владе Арсића «Невиђена Србија» и «Приче уз огњиште» у Народној библиотеци «Свети Сава». Положени су венци на споменике «Књазу Милошу» и «Ослободиоцима Аранђеловца», а одржани су и манифестација «Вредне руке» и такмичење «Стронг ман».

Организована су и три музичка догађаја. На градском тргу наступали су «Неверне бебе» и Џенан Лончаревић, док су браћа Теофиловић и Мирослав Тадић одржали целовечерњи концерт на Отвореној сцени у организацији Смотре уметности «Мермер и звуци».

Поводом прославе, откривена је и биста у част Живану Сарамандићу, оперском певачу.

Свечаност је завршена последњег дана викенда дефилеом и концертом културно-уметничких друштава у оквиру традиционалне манифестације «Шумадијски опанак».

Подсећамо да је овај град настао Указом књаза Милоша Обреновића 1859. године у којем је дато да се део села Врбице ушори, назове Аранђеловац и да се изгради црква. Од тада до данас, поред природних благодати које поседује у виду воде, камена и ваздуха, Аранђеловац представља место богате културе и историје, сингуларну тачку Србије, као и туристички, привредни и културни центар овог дела Шумадије.

Весна Проковић

Аранђеловац, Главна улица, 2019.

Биста Живана Сарамандића у Парку „Буковичке Бање“

У оквиру обележавања Дана града свечано је откривена биста Живана Сарамандића, великана српске и светске опере. Поред представника локалне самоуправе, бисту су открили супруга Милка Стојановић, сестра Љиљана Марић, колега и пријатељ Оливер Њего, који је овом приликом одржао мини концерт, Жићи у част.

Споменик са ликом славног Аранђеловчанина, опточен у бронзи, од сада краси плато код Отворене сцене, баш на месту где је према речима Милке Стојановић, његове животне сапутнице, често шетао и боравио. «За мене је ово и радостан и тужан дан, јер су ме успомене дубоко обузеле. Драго ми је да се ова биста налази у Парку који је Живан толико волео и што на овај начин наставља овде да живи и што неће бити заборављен. Човеков живот је кратак, а уметност је вечна», истакла је наша оперска дива и подсетила да је Живан био вокални феномен, непоновљивог гласа, који је могао да пева перфектно блуз, оперу и народну музику.

На овај начин Парк Буковичке Бање постао је богатији за још један изузетно вредан уметнички експонат, постављен на крају Алеје која носи његово име и која је уједно и главно шеталиште у Парку од „Фонтане“ до „Шкољке“. Према речима Десанке Миланов, председнице СО Аранђеловац, биста се налази на месту на којем је велики Живан Сарамандић сањао своје дечачке снове, а надамак његове породичне куће.

Носилац овог пројекта био је Народни музеј у Аранђеловцу, а аутор бисте је академски вајар Зоран Кузмановић, који је овом приликом открио да је имао тежак задатак јер је требало човека сцене, многобројност његових оперских ликова, као и његов раскошан волумен гласа пренети у вајарску форму.

Кузмановић је рођен 1967. године у Смедереву. Дипломирао је на Факултету ликовних уметности у Београду у класи професора Николе Јанковића. Завршио је магистарске студије 2002. код ментора професора Владимира Комада. Оснивач је и руководиоца "Уметничке радионице Кузман". Један је од водећих стручњака на

изливању и конзервирању скулптура. Аутор је рестаурираног Споменика захвалности Француској на Калемегдану, необичног дела „Читалац Политике“, Споменика браћи Соколовић у Андрић-граду и многих других.

Подсетимо да је Живан Сарамандић рођен 2. априла 1939. у Београду. Детињство и младост провео је у Аранђеловцу где је и матурирао. Преци су му били познати као Сарамандићи са Киселе воде, а његов прадеда Живан Сарамандић, поклонио је добар део своје земље за данашњи парк у Аранђеловцу. Наступао је у најпознатијим светским оперским кућама и остао веран Београдској опери до краја живота. Преминуо је 29. јануара 2012. године.

Весна Проковић

*Свечано ошкривање бисте Живана Сарамандића
на Дан града, 26. јула 2019.*

**Од првог читалишта у Аранђеловцу до
Народне библиотеке "Свети Сава"
- 150 година трајања -**

Кашњење развоја укупне културе у односу на остале европске земље било је условљено вишевековним ропством под Турцима. Нагли развој културе и изградња одговарајућих културних установа почео је тек у првој половини 19. века. Средином 1832. године забележен је рад прве штампарије у Србији, па је развој ове делатности условио појаву библиотекарства. У то време књизи је придаван велики значај па се јавила и потреба за отварањем јавних установа где би људи лакше могли да дођу до писане речи и стичу нова знања. Те прве библиотеке назване су читалишта. Прво и најзначајније отворено је у јануару 1846. године - Читалиште београдско.

Прво читалиште у нашем граду отворено је 5. јануара 1869. године, само десет година пошто је ушорени део села Врбице проглашен за варош и добио име Аранђеловац. Заслуге за отварање прве читаонице код нас припадају Панти Луњевици, оцу Драге Машин који је тада био срески начелник у Аранђеловцу.

Одмах по оснивању у Читаоницу се учланило 55 чланова који су дали прилог од 40 дуката. Одређена је и кућа за Читаоницу, договорено који ће се листови узимати и одређена лица која ће се о њој старати. За председника је изабран Панта Луњевица, за деловођу Лука Цветковић, а за старатеље трговци Иван Тадић и Јоксим Добричић. У том првом моменту Читаоница се претплатила на 10 листова.

Да је Читаоница била у функцији, види се из једног извештаја о њеном раду датом Министарству просвете 1874. године где се каже да је Читаоница имала 72 члана, 40 разних књига на српском језику и да је примала 11 наслова периодике: *Будућност*, *Видовдан*, *Домишљан*, *Застава*, *Исток*, *Јавност*, *Јавор*, *Кореспонденција*, *Рад*, *Србске новине* и *Тежак*. Имала је своје приходе и расходе. Чланарином од 16 гроша и добровољним прилозима бањских гостију успевала је да подмири трошкове кирије и претплате за новине и часописе.

Даљи рад Читаонице остаје нерасветљен јер нема писаних докумената. Сигурно је да је и ова установа доживљавала судбину своје земље, имала успоне и падове, па је и престајала са радом. Зна се да је од оснивања Гимназије 1920. године Библиотека радила у саставу ове образовне институције и да је за време II светског рата знатан број књига сачуван у хотелу "Старо здање".

После Другог светског рата, педесетих година, основан је Раднички клуб који је, поред других садржаја, имао и библиотеку. Почело се од једне књиге, а за оснивање ове Библиотеке највећи број књига дала је књижара "Нолит" у Аранђеловцу. Књижничар у тој библиотеци била је Јела Гачић из Аранђеловца. Нажалост, и ова библиотека престаје са радом, а највећи део књижног фонда пренет је у Гимназију. Врло мали број књига из библиотеке Радничког клуба налази се и данас у нашој Библиотеци.

Данашња Библиотека први пут је регистрована 19. фебруара 1958. године. Народни одбор општине Аранђеловац донео је Решење о оснивању Народне библиотеке и читаонице у Аранђеловцу и прогласио је матичном за подручје Општине Аранђеловац. Први директор, био је Радован Николић.

У послератном периоду све до 1961. год. зна се да се наша Библиотека често селила из једне у другу зграду. Познато је да је била у кући Љубе Месаровића, затим у кући доктора Аџемовића, па у згради поред некадашње робне куће "Колектив", да би се 1961. год. уселила у зграду у Јадранској улици бр. 4 и ту остала пуних 20 година.

Од 1970. године функцију директора Библиотеке пуних десет година обављао је Добривоје Стевановић.

У том простору од 54 квадратна метра, било је смештено око 20 000 књига. Очигледно је било да је овај простор постао тесан и за књиге и за раднике и за посетиоце.

На иницијативу Наде Радашиновић, која је постављена за директора ове установе 1980. године, и разумевањем тадашњег општинског руководства, заведен је Месни самодопринос из чијих средстава је купљен простор у згради у улици Рада Кончара 1 (данас Љубићка 1) и 12. фебруара 1982. године Библиотека се усељава у те просторије. По усељењу, Библиотека је овај простор,

у коме је раније била банка, реновирала и прилагодила својим потребама.

Десет година касније, 1992. године, Библиотека мења и име и добија назив Народна библиотека “Свети Сава”.

Дуго је ова установа имала недовољан број радника. Почела је са једним радником, а затим са два све до 1973. године, потом три, да би се последњих година број радника знатно повећао (2010. године било је 12 радника), као и њихова кадровска структура. Данас у Библиотеци, укључујући и директора, ради 10 радника. Њихову структуру чине 4 библиотекара са високом стручном спремом, 1 виши књижничар са вишом стручном спремом, 3 књижничара са средњом стручном спремом, 1 радник у рачуноводству и 1 спремачица. Ово је значајно умањење броја радника у односу на ранији период и та чињеница представља озбиљан проблем у раду установе.

До усељења у ову зграду 1982. године, Библиотека је имала 20000 књига. Данас, 2019. године Библиотека има 52000 књига, 2645 часописа и дневне штампе коју је коричила и сачувала са малим прекидима, од 1945. год.

Библиотечки фонд се из дана у дан увећава у највећој мери поклоном или куповином. Број купљених књига последњих година опада јер су цене књига у сталном порасту, а средства издвојена за ову намену најчешће недовољна. Већи број књига Библиотека добија на поклон што од Министарства за културу, што од својих суграђана, а мањи број донаторством. Само у 2018. години од Министарства за културу добијено је 838 наслова, а од наших суграђана добијено је преко 500 наслова. Из тога видимо да је већи број књига добијен поклоном него куповином.

Број чланова Библиотеке достигао је цифру од 8481, а у огранку у Даросави 341 (од тога укупно 1417 активних). Дневно Библиотеку посети од 60 до 100, некад и више корисника. Број издатих књига у току године прелази цифру од 30 000.

Читаоница библиотеке је и даље веома популарно место. Као и пре 150 година и данас постоје људи који овде радо долазе да нешто прочитају, поразговарају, размене мишљења. Омиљено је место студената који, након адаптације 2017. године, овде имају

заиста одличне услове за рад. У овом лепом дограђеном простору одржавају се и разне радионице, предавања, књижевни скупови и промоције књига. У оквиру те адаптације, коначно је отворено и дечије одељење „Панта Луњевица“ у којем најмлађи читаоци данас улазе у свет књиге и читања. Годинама бесплатно уписујемо ђаке прваке и предшколце у Библиотеку. То радимо организовано са школама, а велики допринос овој акцији дају учитељи који са својим одељењима повремено посећују нашу установу.

Запослени у библиотеци "Свети Сава" иду у корак са временом, па у свој рад уносе и примењују све новине и највиша технолошка достигнућа у овој области. Од 1995. године применом компјутера, могућност добијања информација о одређеној књизи или кориснику је много бржа и тачнија.

За своје најсветлије тренутке у раду Библиотека је добијала и одговарајућа признања. Тако је 1986. добила највишу награду у овој области, награду "Милорад Панић-Суреп". За значајан допринос у раду и развоју библиотекарства добила је Плакету Народне библиотеке Србије, а ове године и Награду града Аранђеловца за 150 година постојања.

Радници Библиотеке присуствују свим стручним скуповима библиотечких радника организованих од стране наших виших струковних организација и тако стечена знања примењују у свом раду. Велики допринос даљем развоју и унапређењу укупног библиотекарства дају одређене службе у Народној библиотеци Србије са којима наша Библиотека има врло успешну сарадњу, а посебно са Службом за унапређење библиотечке делатности, као и одељењем за међубиблиотечку позајмицу.

Планови за нашу ближу будућност кретаће се у правцу укључивања у мрежу библиотека Србије. Од јула 2012. године у Народној библиотеци „Свети Сава“ у рад је уведен библиотечки информациони систем БИСИС чиме је наша библиотека повезана са десетинама библиотека у Србији, па је овим омогућена размена података и библиографских записа и још важније, омогућен је приступ бази библиотеке преко интернет сајта наше библиотеке.

Повећање књижног фонда је стална потреба, али не треба изгубити из вида да садашњи библиотечки простор полако постаје

тесан и да свако повећање књижног фонда захтева повећање простора. Према мишљењу стручњака из области архитектуре и очувања непокретних културних добара, архитекте-конзерватора Радета Мрљеша и историчара Дејана Ристића, постоји зграда која би задовољила потребе града, културну баштину и наслеђе, библиотечке садржаје и стандарде, а то је зграда некадашње робне куће „Први мај“. Она би својим положајем и архитектонским решењима у потпуности била у синергији са потребама једне библиотеке и културним и туристичким садржајима које пружа наш град. Решавање овог питања биће наш приоритет у будућности.

Владимир Тимотијевић

115 година од доласка Ћире у Аранђеловац

Средином новембра 2019. године навршиће се 115 година од пуштања у саобраћај пруге Младеновац-Аранђеловац, ширине колосека 0,76 м. Ова пруга, дужине 32 км отворена је за теретни саобраћај 10. новембра 1904, док је путнички саобраћај отпочео 7. априла 1905. године.

Деоница од Аранђеловца до Лајковца, дужине 42 километра изграђена је и пуштена у саобраћај 23. априла 1910. године.

Пруга Младеновац-Лајковац била је у експлоатацији готово 80 година. У првим годинама рада, око железничких станица на овој прузи струјао је васколики живот становништва и насеља кроз које је пруга пролазила, испољавајући се у разним видовима. Каснијим развојем друмског саобраћаја прилично је смањен обим рада на прузи и она је временом почела да губи свој првобитни значај.

Потискивањем и опадањем железничког саобраћаја, првенствено због јачања друмског саобраћаја и тадашње ниске цене горива за друмска возила, пруге узаног колосека су све више губиле на значају. Путнички саобраћај на прузи Младеновац-Аранђеловац-Лајковац је укинут 1971. године, а теретни саобраћај 26. јуна 1982. године.

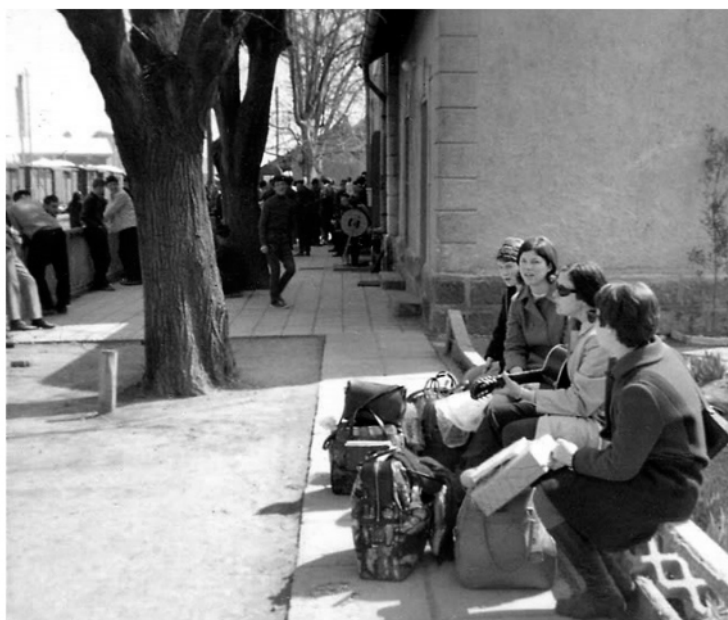
Као и остале пруге узаног колосека и ову пругу задесила је иста судбина, тако да је по укидању саобраћаја, након неколико година пруга демонтирана.

Имајући у виду значај крајева кроз које је пруга пролазила у привредном, друштвеном и географском погледу, у Просторном плану Републике Србије предвиђена је изградња пруге нормалног колосека Младеновац - Аранђеловац - Вреоци, како би се комплетирао мрежа пруга. Траса ове пруге значајно одступа од трасе узане пруге.

Постоје јаке и временски дуготрајне иницијативе за обновом ове пруге узаног колосека. Највише иницијатива за обновом пруге током свих ових година долази од Удружења грађана „Баштина и будућност - Аранђеловац 1859“.

Ђира на уласку у стјаницу Аранђеловац из ђравца Младеновца

Стјаница Аранђеловац - чекање на долазак "Ђире"

Општинско веће Општине Аранђеловац, разматрајући захтев Одбора за „Шумадијску кривуљу“ из Аранђеловца, на седници одржаној 18.03.2013. године донело је „Закључак о давању сагласности“ на предлог да будућа траса туристичке пруге узаног колосека Аранђеловац-Копљаре („Шумадијска кривуља“), од старе железничке станице у Аранђеловцу до границе катастарске општине Копљаре буде у границама коридора старе пруге, усаглашене са Просторним планом општине и Генералним планом „Аранђеловац 2026“. Закључак је достављен пројектантској кући „Big-Ing“ d.o.o. Београд, од које је наручен докуменат под називом „Главни пројекат обнове и реконструкције пруге узаног колосека Аранђеловац - Младеновац, деонице Копљаре-Аранђеловац“. Докуменат је завршен, од стране „Big-Ing“ d.o.o. предузећа за консалтинг и инжињеринг и испоручен инвеститору, општини Аранђеловац у априлу 2013. године.

Најновијом Уредбом Владе Републике Србије (Сл. Гласник бр. 50 од 12. јула 2019.) о категоризацији железничких пруга које припадају јавној железничкој инфраструктури, у Члану 8. је одређено за железничке пруге „које су ван експлоатације, са железничким земљиштем и свим објектима на траси и поред трасе пруге“ сада категорисане. Под бројем 39, наведена је и наша пруга Младеновац-Аранђеловац-Лазаревац (узани колосек).

Могућност обнове ове пруге узаног колосека, сада је могућа и реална више него икада пре јер може да има значај туристичко музејске пруге, по угледу на «Шарганску осмицу». Пошто је израђен Елаборат о могућностима обнове пруге Младеновац Аранђеловац (Лајковац) нашег Удружења и Војвођанског друштва за железницу из Новог Сада, постоји могућност реализације (пилот пројекат) на деоници Копљаре - Аранђеловац (14км).

Следеће кораке треба да предузме Општина Аранђеловац у сарадњи са представницима Удружења грађана „Баштина и будућност-Аранђеловац 1859“, посетом надлежних, односно представника Инфраструктуре железнице Србије.

Душан Анић

Стари занати - Абација у деветој деценији

Драгомир Плећевић за својом машином

Драгомир Плећевић из Аранђеловца последњи је абација у овом крају Шумадије. Занат је изучио од оца Драгољуба који се тим занатом бавио више од седам деценија. Сада највише шије народне ношње и шајкаче

Ово није само прича о Драгомиру Плећевићу, једном од последњих абација из Аранђеловца, већ и прича о пропасти аранђеловачке текстилне индустрије „Рудник” и „Авала-Беко”. У овим гигантима радило је некада око 2000 текстилаца. Те фирме одавно су отишле у стечај, а радници завршили на улици.

"Рођен сам у забукуљском селу Гарашима код Аранђеловца, одрастао у селу Даросави, а од пре 52 године живим у Аранђеловцу" прича Драгомир. У тајне шивења јелека, шајкача, панталона, чарапа, антерија и појаса каница, упутио ме отац Драгољуб који је

у Даросави имао абацијску занатску радњу, каже овај мајстор који чува стару српску традицију.

Уз абацијски занат Драгомир је упоредо завршио и економску школу. Као да је предосетио да ће се занатство у Србији наћи у „слепој улици“.

"У време моје младости, још су се тражила народна одела. Држави је требало да се плати поприличан порез, па сам морао да одјавим радњу и запослим се у Земљорадничкој задрузи. Након пет година запослио сам се у „Електроистоку“ у познатој аранђеловачкој вили „Караџић“ као финансијски референт. Касније сам прешао у „Колубару“ и радио у Одељењу за финансије све до пензионисања 2001. године" каже Драгомир.

Интересовање за народна одела од правог шајка, сукна и чоје, није престајало. Носили су их стари и млади да би се „показали“ на вашарима и другим манифестацијама. Мајсторство овог заната ценило се по шари на народном оделу.

"Док сам радио у државним предузећима, нисам никада престајао да кројим и народна одела. Помагао сам оцу, а радио сам и самостално. Одласком у пензију, у већој мери вратио сам се абацијском занату. Сада највише шијем за културно-уметничка друштва која активно делују у Аранђеловцу, Раниловићу и Орашцу. Народне ношње израђивао сам и за културно-уметничка друштва у Банату. Сарађивао сам и са колегама из Врања и Обреновца" наглашава вешти мајстор.

Последњих година до квалитетног материјала све теже мајстори долазе јер су бројне текстилне фабрике у Србији банкротирале.

"Да. То је тачно. Некада сам по гајтане и свилу одлазио на Косово, у Ђаковицу. Поред јелека и панталона, сада се на нашем тржишту највише траже шајкаче, али и оне које је носио војвода Живојин Мишић. Занимљиво је истаћи да шајкаче сада више траже младићи. Преко рођака из Чикага продао сам десетине шајкача нашим људима из Америке, а стижу ми и нове наруџбине. До сада сам сашио шајкача да „покријем главе“ становника једног читавог града" с поносом прича стари абација.

Док је био млађи, Драгомир је посећивао, у сарадњи са Туристичком организацијом Аранђеловца, бројне градове и манифестације широм Србије.

"Данас још увек не пропуштам сабор трубача у Гучи, Срећење у Орашцу и традиционалну Опленачку бербу грожђа и воћа. Као и остали стари занати у нашој земљи, тако и абацијски остају без наследника. То ја најбоље осећам јер ми муштерије стижу из Лазаревца, Тополе, Младеновца и других градова Шумадије. У шивењу ми помаже супруга Нада, некадашња радница конфекције „Авала-Беко“ у Аранђеловцу".

У лепој кући и башти препуној ружа, Драгомир живи са супругом Надом, сином Александром, снахом Аном и унукама Александром и Анастасијом. Други син Драгољуб са породицом живи и ради у Београду.

Драгомир нема наследника који би наставио абацијски занат. Здравље га добро служи и у деветој деценији живота, можда, како нам је рекао, захваљујући пчелињим производима. Са супругом Надом у селу Даросави тренутно брине о 120 кошница пчела.

Стари занати изумиру

За израду комплетне народне српске ношње (јелек, панталоне, шајкача, чарапе, појас-каница) Драгомиру је потребно десет до петнаест дана. Цена ношње зависи од врсте материјала и израде веза. Шајкаче које се највише купују коштају 500 динара.

"Од сваког заната, па и абацијског, може се солидно живети. На жалост, млади уче друге школе и тешко могу наћи запослење, док стари занати у Србији изумиру" са сетом прича Драгомир.

Бора Његован и Весна Проковић

Музички живот у Аранђеловцу

После завршетка Другог светског рата, ојађени народ и околина су се веома споро и тешко враћали у нормалне животне токове. Са покретањем школских, привредних, а понајвише бањских активности у постојећим хотелским и кафанским просторима, нормално је било да се у згодним приликама зачују звуци музичких инструмената. Традиција КУД-а „Абрашевић“ није напуштена ни у поратном периоду, те је и тај део културног живота имао одјека у музичким збивањима. Нешто тамбурашких инструмената затечених из предратног времена, нашло се у рукама младића, жељних да се опробају као инструменталисти. Трагом прве стране часописа „Запис“, долазимо до неколицине музичара-аматера, који су зачетници збивања у нашој варошкој средини.

*Радивоје Рајко
Теофановић*

*Михаило Микица
Анић*

Према захтевима приредби, слетова и других прилика, у појединим угоститељским објектима формиране су разне музичке поставе. У саставу су на хармоникама били Михајло-Микица Анић, Александар-Аца Релић, Риста Стефановић. Са гитарама - Јова и Ђурица Адамовић и Саша Радуловић, док су се на контрабасу смењивали Жикица Петровић и Петко из Јелинца. Због повреде десне руке, Аца Релић је хармонику успешно заменио електричном гитаром и микрофоном.

Забавне вечери у подбукуљском дрвено-монтажном објекту званом ИНО, нису могле да се замисле без хармоникаша и клавиристе Микице Анића, гитаристе и певача Аце Релића, бубњара Цаце Кошанина, басиста Жикице Петровића и Јовише Степановића, којима ће се убрзо придружити Станимир-Сташа Николић на хавајци или као бубњар.

Током лета, Завичајни клуб студената је организовао игранке на терасама изнад Аркада. Ту је наступала млађа екипа, на хармоници Риста Стефановић, певач је био Милан Јовановић, хармоника и клавир Драган Јаначковић, бубњар Брана-Шериф Николић, виолиниста и кларинетиста Скала, хавајиста Ђока Ломић, а често и неки од претходно наведених.

*Рајко Теофановић (хармоника) и Милан Прокић (са његове леве стране),
Буенос Аирес (Аргентина), 5.10.1952.*

У Аранђеловац се, 1953. године враћа Радивоје Рајко Ч. Теофановић са породицом после 12 година проведених у Аргентини. Током боравка у тој Јужноамеричкој држави, свирао је тамошњи актуелан музички програм - танго, искључиво, према нотним записима. У том послу, подршка су му били браћа Николићи, Сташа и Брана, Милан Јовановић, Жикица Петровић и други. Иако су га чешће звали Рајко, Радивојева *Хонер* хармоника од 120 басова је за оно време била права реткост. Они који су били гости виле Караџић и хотела „Кубуровић“, касније хотела „Београд“ (сада је на том месту робна кућа запоседнута кинеском робом) могли су да уживају у звуцима и ритму танга.

Половином 50-тих, на сцену ступа Алојз-Лојзи Хочевар. Фудбалски виртуоз, после излета у воде грађевинске технике, враћа се магнетски привлачној игри нота. Ванредно полаже програм ниже музичке школе, да би што пре упловио у средњошколски програм Музичке школе у Крагујевцу. Уз све ово, стиже да се посвети наступима са старијим колегама у вечерњим часовима, како на играњима, тако и у хотелима „Шумадија“, „Старо Здање“, „Кубуровић“, „Ино“ и виле Караџић. Раме уз раме са њим, млади и маркантни певач баритонско-басовског гласа, талентовани гитариста, боем по вокацији, коме су клупе под жалосним врбама у аранђеловачком парку и присуство локалних гимназијалки били важни колико и Лојзију напори у школи - Живан Сарамандић. Када се бубњарски комплет заокружио новом контрачинелом, несуђени трубач Мирко Марић заузима ритам секцију, а трубач (и гитариста) Мирослав Мика Ђекић, постаје важан солиста, нарочито у тадашњем и дуго памћеном хиту „Текила“.

Своја београдска искуства на контрабасу показаше и Милан Гужвић у једној новој формацији аранђеловачких музичара. Ова петорица, са Ацом Рељићем, Драганом Јанаковићем, солистима Сташом Николићем на *хавајци* и Јовишом Степановићем на усној хармоници (а и клавирским диркама, бубњевима и контрабасу) остаће запамћени по својим музичким умећима на препуној тераси Старог здања. Понекад би у познатим шлагерима затитрали дивни гласови Маргите Кашлик и Даре Младеновић. Ту се свирала музика за игру - танго, валцер, ча-ча-ча, румба, самба, фокстрот,

свинг, па и коло. *Autumn Leaves, Secret Love, Fascination, Tea For Two, Cachito mio, On The Sunny Side Of The Street, Lullaby Of Birdland, Mack The Knife*, су вечне нумере џез музике, којима се и данас баве студенти Беркли - џез академије у САД-у, а извођене су у то време у Аранђеловцу од стране поменутих музичара и на задовољство слушалаца и парова за игру.

На проби Радио емисије „Микрофон је Ваш“, сниманој у Краљеву 1961. године, представник и победник из Аранђеловца, Аца Релић певао је џез нумеру „На сунчаној страни улице“ (*On The Sunny Side Of The Street*). Како и колико добро је то урадио својим првим наступом на проби, најбоље говоре реакције чланова пратећег загребачког музичког састава којим је дириговао Златко Черњул. У пола нумере су прекинули свирку, одложили инструменте и аплаузом почастовали Ацино певање. За њега више није требала проба. Као дете сам их слушао, враћајући се са балом свеже киселе воде поред „Старог здања“. Често у друштву свог вршњака из краја Радисава Марковића Марка, будућег певача и гитаристе, којег је певању подучавао и Драгослав Недић, учитељ музике. Многе нумере из тог времена су ми одзвањале у глави, а нарочито када сам и сам почео да пребирам по том чудесном инструменту, гитари. Увек ме је занимало на који су начин аранђеловачки музичари успевали да набаве нотни материјал ових веома занимљивих мелодија и да их изводе веома верно оригиналу. Једног јунског поподнева 2009. године, близу Дома синдиката, овај ребус је разрешио мулти-инструменталиста, Бата Ковачевић који је све до пензије свирао по читавој Европи у многим саставима („Аласи“, „Биг-бенд“ Радио Новог Сада, „Монтенегро 5“, „Доминант 5“...). Подсетио нас је да је ноте набављао Андрија Јаворник.

Почетком и током шездесетих година, проредили су се заједнички наступи аранђеловачких музичара. Неки су чешће били у ситуацији да се врате народној или новокомпонованој музици. У тим водама су већ били хармоникаши Рајко Јовичић (са песмом „Воденичарка“) Аца Комненовић Кеман... Средином 60-тих, још су се на сцени задржали Мирослав-Мика Ђекић и Мирко Марић са клавијатуристом Мићом из Сарајева. Лети су наступали у Паштровићима, ресторану „Сутјеска“, у Петровцу на мору. Ђекићеве

фотографије као војника-музичара дуго су биле окачене у Дому ЈНА у Новом Саду, далеке 1968. године.

Љубисав-Сајко Весић је врло рано кренуо у професионални музички живот, углавном у оркестру са чувеним хармоникашем Милијом Спасојевићем. Морам да подсетим да су Весић и Јаначковић имали дивно осмишљен музички потпури за две хармонике којим су на веома суптилан начин, успели да дочарају кретање чувеног "Ђире", за госте из Југословенске железнице на тематском састанку о ревитализацији наше пруге уског колосека.

Треба поменути и оне који су се искључиво бавили музиком као својим јединим занимањем. Увек уредна господа музичари, Цигани из аранђеловачког насеља Јелинац. Говорећи надахнуто о аранђеловачким занатлијама и шегртима, спомињао је и насеље Јелинац поред истоименог потока, његове становнике, а нарочито музичаре, њихов блиски сусед, циганмалац, правник, поштовани Милисав Џеле Милованчевић. После његових речи о времену досељавања, промени конфесије, менталним особинама, музичкој култури, текстовима и мелосу сакупљаним диљем земље којом су ходили, било би неумесно којешта додавати, јер би покварило сећање на једно од најлепших излагања у Баштини. Нека ове фотографије из 1953. године буду нит која повезује време, људе и кафанску боемштину.

Са лева на десно: на бубњевима Брана Николић, хавајска гитара Сташа Николић, за клавиром Драган Јаначковић, вокални солиста Милан Јовановић, на хармоници Алојз Хочевар и акустична гитара Живан Сарамандић.

Виолиниста Пурца, бубњар Калеа, за микрофоном фудбалери и кумови Кикац и Башинац, контрабас Петко, клавириста Јова и хармоникаш Бошко Доле, виолинисти Драги (на дочеку Нове 1954-те у кафани „Устанак“ са фудбалерима Шумадије и Миша, на Букуљи - када играчи и управа „Шумадије“ прослављају титулу првака Србије 1954. године.

Драги

Миша

*Драги и Јова, виолине уз пратњу Бошка на хармоници,
са пословним људима на Букуљи,
одмаралиште Електросрбије (1965).*

Радио емисија „Микрофон је ваш“ имала је одјека, како међу широком слушаљачком публиком, тако и међу школском омладином и децом. Организована су школска такмичења и у Аранђеловцу са наступима у тада елитној сали „Парк“. Појавило се на сцени доста талената, а неки од њих су већ ослушкивали неке нове таласе преко Радио Луксембурга. У биоскопу је приказан музичко-сценски филм „Ми и млади“ у којем се први пут појавио гитарски састав „*The Shadows*“ (Сенке) са вокалним солистом Клифом Ричардсом. Синдикат и омладина фабрике „Шамот“ су у то време набавили опрему за комплетан диксиленд оркестар и на неки начин је било услова да се појави нова генерација дечака и младића склоних музицирању. Поред склоности и талента за то је било потребно и подучавање, а то у ондашњим условима није било лако спровести.

Доста су учинили Живан Сарамандић, подучавајући Момчила Савића, Ацу Рељића, Душана Теофановића, затим кларинетиста Пера Рајковић, око простора и инструмената из Шамота (до одласка у војску) и Лојзи Хочевар око темељних музичких знања и изласка на аранђеловачку музичку сцену (хор, вокални наступи, педагошко-музичке основе). И већ 1964. године, трио Милан Р. Теофановић, хармоника, Душан А. Теофановић, гитара и Радисав Марковић, добош, наступио је у старој згради основне школе. Отворена велика дрвена врата између две учионице су обезбедила довољно простора за игру. Такозвана жива

музика је привукла пажњу бивших и старијих ђака основне школе, средњошколаца, понеког студента, који су пролазили до Дома омладине (сада је ту посластичарница „Зелена јабука“) на своју игранку уз грамофон и плоче. Међутим, вест о младом оркестру који свира Мануелу, Марину, Јабуке и трешње, Чатаного чу, чу, твист Чаби Чекера... одмах се прочула и овећа група је хрупила у салу Основне школе. Превладала је наша жеља да се дружимо, да плешемо и покажемо млађима како се игра. Ствар је „легла“, све се завршило мирно и лепо. Ови старији су били врло предузимљиви и позвали нас да свирамо, али нису знали колико смо ми „танки“ са инструментима, знањем и искуством за такву врсту изазова. Љубав према музици и жеља за изласком на локалну сцену захтевала је појачања у саставу. Ту се појавио нешто старији Душан Ајдиновић, који је имао смисла за бубњеве и своје искуство из некада царског града, Сремске Митровице, несебично понудио. Затим се прикључио Момчило Жућа Савић, са гитаром и искуством на тамбурашком басу.

Несуђени The Stalaktiti, потоњи „Весели дечаци“ на свом првом званичном наступу децембар 1964. године у гимнастичкој сали Соколане. Окренут леђима Момчило Жућа Савић, на позајмљеној електричној гитари Аце Рељића и појачалу Радничког универзитета, за тонске филмове, Душан А. Теофановић, на солидној гарнитури бубњева из предузећа „Шамот“ Душан Ајдиновић и са хармоником Милан Лусијен Р. Теофановић

Плаката са називом *The Stalaktiti* и позивом на игранку изазвала је велику пометњу у школским срединама, а нарочито у Гимназији, одакле је ветар распирен од предавача четири предмета, који овог пута није имао разумевања и симпатија према мушкој популацији *The Stalaktiti*. Срећа је наша била у случајном сусрету са анђелом чуваром, Алојзом Хочеваром који нам је дао одличну идеју да променимо назив бенда. Постали смо „Весели дечаци“ и игранке су кренуле. Свирало се у Соколани, Дому омладине, за 1. мај на малој бини код Планинарског дома на Букуљи, тераси испред хотела „Шумадија“. Придружила нам се Тања Милосављевић, као солиста. Председница омладине Цица Радовић која је била покретач ових дешавања, омогућила је и да добијемо нека средства за инструменте, куповину плоча са новим шлагерима, одлазак до Београда и Музичког магазина за магнете, жице, маљице, метлице, понеку кожу за бубњеве... Игранке су настављене у Дому омладине, а онда је у том простору организован матине. Наступали су професионалци ВИС „Искре“ из Београда, музичари на „гажи“ (плати) у Старом здању. Док су они имали оргуље, бас-гитару, двојица гитаристу, бубњара и разглас, ми смо од њих били удаљени светлосну годину.

После извесног времена, „Весели дечаци“ су престали са радом и наступима. Заменио их је квартет ВИС „Драгуљи“. Нову генерацију музичара после 1967. године ће сачињавати млађи - изванредни гитариста Вита Рељић, клавијатуриста Сава Ковачев, Микица Прокић, Брана Д. Николић... они жилавији, прагматичнији ће се окренути агро-попу, односно фолк музици.

Треба поменути и озбиљну музику и њене извођаче у Аранђеловцу. Током летње сезоне 1963-1965 године, на бини старог објекта званог „Шкољка“ наступао је оркестар из Ниша. Класична музика је извођена сваког дана од 17 до 18 и 30 часова, па није морало да се путује до Београда, Ниша или Новог Сада да би се чуо Моцарт, Шопен, Штраус, Шуберт, Бах, Чајковски, Росини и други врхунски композитори. Предузеће „Књаз Милош“ и „Буковичка бања“ обезбедили су хотелски смештај и пун пансион нишким музичарима (25-30 чланова) како би гости бање и Аранђеловчани могли да се оплемене овом врстом музике.

Руске избеглице на простору општине Аранђеловац и шире околине

Један од најзначајнијих догађаја 20. века десио се у царској Русији 1917. године када је избила велика Октобарска револуција. Бољшевичка партија, предвођена Лењином срушила је дотадашњу власт и убила цара Николаја II Романова. На тај начин је Русија, касније Совјетски савез, постала прва земља у свету која је из феудалног система прешла у социјалистички облик друштвеног уређења. Уништена привреда, сиромаштво и политичка подела међу становништвом натерала је многе Русе да спас потраже у избеглиштву. Једна од земаља у којој се могло наћи сигурно уточиште свакако је била православна Србија. Тако је од Црвеног октобра 1917. године па неколико наредних деценија у Србију прешао велики број руских држављана. Србији су тада били потребни стручни кадрови из свих области друштвеног живота: здравства, школства, технике и других важних занимања и зато је благодатно погледала на нове придошлице и пружала им разне повластице у свом раду.

Подручје Општине Аранђеловац и шире околине било је познато по бројним избеглицама из Русије који су махом били стручни људи из разних области, управо оних који су у то време Србији и овом граду били неопходни.

Међу првима, у Аранђеловац долази Стабњиков др Никола. Овај врсни лекар прво ради у Белановици, а затим купује вилу у Аранђеловцу и ту се са целом породицом, супругом, сином и ћерком трајно насељава. Према истраживањима Жаклине Милановић, Стабњиков је рођен 28.12.1880. године у Розанту, од оца Владимира и мајке Марије. Преминуо је у старачком дому у Смедереву 1954. године.

На место др Стабњикова у Белановицу долази други лекар такође руског порекла, Валеријан Крижановски.

На сајту www.belanovica.rs налазимо податак да је презиме овог доктора Стаљников или Стабњиков и да је у Здравственој задрузи "Качер" у Белановици радио са још једним лекаром који је такође био белоруски емигрант. У питању је др Иван Иванов Погорелов који је касније извршио самоубиство и сахрањен је на белановичком гробљу.

Крижановски др Валеријан

Рођен је 1. јануара 1896. године, од оца Сергеја и мајке Марије, у месту Кремене, Краснодарска покрајина, северна подгорина Кавказа (са врхом Елбрус 5642м), регија Кубан. Доктор је имао и брата који се звао исто као отац Сергеј. Њих двојица се нису видели од докторевог одласка из родне куће. Након дужег времена када је Сергеј сазнао где се брат налази и хтео да дође у посету, у томе га је омела изненадна смрт. Валеријан је почео студије медицине у Русији. У граду Краснодарск тада није било медицинског факултета, а универзитетски град постаје тек 1920. године.

*Градимиr Баџа Павловић са њеком Сџанојлом
и њеком др Валеријем, на њераси "Аркаде"*

Зато не знамо у ком месту у Русији је Валеријан почео да студира, али зато знамо да је школовање наставио у Београду. Према истраживањима др Снежане Вељковић у архиву Медицинског факултета у Београду, тачније у Биографском речнику од 1918-1945, издат 2012. године стоји забележено: Валеријан Крижановски дипломирао на Медицинском факултету у Београду школске 1930/31 године под редним бројем 579. То значи да је докторску дисертацију стекао у својој 35. години. По завршеним студијама медицине, први посао добија у месту Цариброд на бугарској граници код Димитровграда. Ту упознаје младу учитељицу Станојлу родом из Гуче од фамилије Јовичић. Станојла је имала сестру Софију, такође учитељицу, удату за Првослава Павловића учитеља, родом из Цветановаца. Службовали су у Тврдојевцима код Уба. Имали су троје деце: сина Градимира и ћерке Љиљану и Гордану. Током Другог светског рата Првослав је од стране Немаца под чувеном одмаздом сто за једног, стрељан у Звиздари иза Уба према Памбуковици. Након мужевљеве погибије Софија добија посао у основној школи у селу Калањевци код Белановице.

Пошто др Крижановски и Станојла нису имали своје деце то је доктор, од надлежних власти, затражио премештај у Шумадију како би био у близини Софије и том приликом помогао јој око подизања њене деце. У Белановици је заменио младу докторку Љубицу Младеновић. Према подацима који се налазе на сајту www.belanovica.rs наводи се да је др Валеријан Вања Крижановски важио за вредног, хуманог, доброг стручњака и да је био радо виђен међу мештанима и у околини. Ту је служиовао десетак година, према речима Градимира Бате Павловића.

Као добар лекар хуманиста, убрзо се прочуо по читавој околини. О томе постоје бројни примери које Качерци још увек добро памте. У то време у Белановици није било апотеке па је сам справљао лекове за своје пацијенте. Још се појединци живо сећају како је доктор, обично недељом, са торбицом о рамену и малим баштенским будачетом у облику срца, одлазио у околину - Совљак, Осоје, Глоговица, Качерско брдо и друга места и тамо сакупљао лековито биље.

Сви људи су знали да су препарати које доктор Крижановски справља од лековитог биља били у потпуности успешни. Одакле потиче идеја да се доктор бавио и алтернативном медицином није познато. Може бити да је овог дивног човека сила прилика натерала да помаже људима или је то знање стекао на почетку студија у својој родној Русији, остаје непознато.

Након рата наступа сиромаштво, беспарица и низак животни стандард искључиво аграрног становништва које није могло себи да приушти основне потребе за живот. Код лекара се ишло у крајној нужди. Др Крижановски схватајући материјално стање народа одлазио је пешице и више километара како би тамо неког сиромашка збринуо и вратио у живот. Никада није обраћао пажњу на временске услове. Са вољом је одлазио свакој кући која није могла да обезбеди превоз до лекара. Једном приликом из суседног села дође један човек и затражи помоћ за свог тешко болесног сина. Лекар му је преписао лек али авај, сељак није имао ни динара у џепу, а лекове је у апотеци требало платити. Видевши забринутог оца, доктор извади 20 банки, како су тада називали двеста динара и пружи човеку говорећи да оде у Љиг и купи лекове. Зла судбина је хтела другачије. Када је сељак навратио кући син му је већ био преминуо. Према православном обичају позвали су попа да изврши опело. Овај је то урадио и за своју услугу узео оних 20 банки и мирно одјахао кући.

Да би својој свастики Софији помогао око родитељских обавеза узео је себи њено двоје деце, старију ћерку Љиљану и сина Градимира - Бату довео у Белановицу и преузео њихово даље школовање и васпитање, док је млађа Гордана остала са мајком у Калањевцима. Кад је Бата у Белановици завршио малу матуру 1954. године доктор је тражио премештај у Љиг како би могао да настави даље школовање деце. Радио је у Дому здравља у Љигу. Софија се касније удала за познатог Ацу геометра у Љигу са којим је родила сина Мирослава и кћи Олгу. Доктор Крижановски и пашеног Аца направили су заједничку спратну кућу у Љигу. Доктор ја био на спрату а пашеног у приземљу. Изгледало је да су деца стамбено обезбеђена, али једна невоља никада не долази сама.

*Др Валеријан
Крижановски
са сујругом
у Буковичкој бањи*

Земљотрес који је задесио Љиг и околину учинио је да кућу онеспособи за даљи боравак у њој.

Животна одисеја др Валеријана Крижановског завршила се тако да је преминуо у Горњомилановачкој болници 1969. године у својој 73. години живота.

Градимиr је завршио Правни факултет у Београду и цео радни век је провео у струци, кожно-прерађивачког предузећа «Победа» у Љигу. Женио се два пута. Из првог брака има сина Вању, а из другог сина Владимира - Владу такође свршеног правника.

Због бројних људских врлина које је оставио иза себе, др Крижановски ће још дуго остати у дубоком сећању људи којима је помогао да преживе.

Поред поменутих руских лекара у општини Аранђеловац боравила је читава плејада руских стручњака.

др Хераклија Черскаја - радила као лекар у селу Вукасовци. Преминула 1. априла 1941. године од шока што су Немци бомбардовали Београд.

др Анастасија Заваљевска (1890-1969) радила као лекар у селу Венчани где је и сахрањена. Супруг Борис Заваљевски (1881-1950). Имали су сина Валерија Ваљу (1922-2012) чија је супруга била Снежана Вељковић Заваљевска (1928-2912), такође лекари. О њиховом сину Александру нема других података.

Павле Стефановски - Агроном, потиче из угледне аристократске породице у Москви. Рођен 23. јуна 1887. У Аранђеловцу је имао своју канцеларију у строгом центру града. Овде се оженио и основао породицу. Супруга Ниносава (1912-1991), син Тодор и ћерке Драгица и Јованка.

Максим Максимович Данилевскиј - дивизијски артиљеријски генерал, рођен 11. новембра 1850. године у Собочеву, срез Клуховски, округ Черниговски. Преминуо 1937. године у селу Буковик, где је и сахрањен.

Јелена Карташевски, (кћи генерала Данилевског), рођена 1888. радила као метеоролог у Буковичкој бањи. Преминула 21. јула 1978. године у Аранђеловцу. Велики донатор Цркве.

Иван Јаковљевић Рајмер рођен 1895. у руској царевини (отац Јаков и мајка Јелена). Живео је у Буковику. Оженио се 1922. године са Татјаном Констатинович - Межиска. Њени родитељи, отац Константин и мајка Ана.

Симеон Папков - инжењер, имао је брата Андреју, који је био такође архитекта. Зна се само да су радили у Аранђеловцу, а других података нема.

Евгенија Лазаревић, зна се да је била супруга руског генерала **Мељницког**.

Етел Жилински - имамо сазнања да је била Русиња и да је живела у Аранђеловцу.

Василиј Пољаков Васја, руски инжењер

Александар Матвејчик, у Аранђеловцу познат као Аца геометар. Има кућу у Сеничанима. Задње године живота провео је у инвалидским колицима.

Павле Кубански Козак. Овај човек остао је упамћен као чувар трафо станице у Врбици.

Алексеј Константиновић Кочмарук, рођен у Украјини 1893. године. Преминуо 1990. године у Аранђеловцу. Његов син Драган Кочмарук, био је познати аранђеловачки адвокат. Унук Мирослав је електро-инжењер.

Борис Мамонтов, (1911-1991) из Москве, супруга Даринка Недељковић из Мокрина у Војводини (1914 - 1986). На надгробном споменику гробља "Рисовача" у Аранђеловцу пише: *"Нераздвојни пар шумарских ижењера који су посветили свој живот борби против ерозије широм Југославије"*.

Предавачи у Аранђеловачкој гимназији:

Сергеј Уљанов, професор математике.

Борис Марков, предавао физику.

Лидија Апрељева, наставник енглеског језика од 1921 1924. године.

Глигориј Кошевој, наставник музике од 1922. до 1924. године.

Кнез Тодор Косаткин Ростовски, није познато шта је предавао, као ни **Иван Томович-Бакалов**, **Сергије Гурјев** и **Јелена Виленчина** (Виленчац, Виленчић).

Емигранти који су радили у Рудничком крају, Општина Горњи Милановац:

Борис Николајев, **Севолод Пончов** и извесни **Карољов** били су руски емигранти - Белогардејци. Старији људи из овога краја говорили су да су Руси са собом донели силно злато и са тим средствима су око 1918. године отворили велики мајдан камена на

брду Видачевица код Острвице, село Варнице. У каменолому је прављена коцка за калдрмисање путева као и многобројна остала галантерија од квалитетног гранита. Дobar део производа је извожен за Аустрију, Немачку, Мађарску и друге земље. Током Другог светског рата, када су у Србију дошли црвеноармејци и том приликом сазнали за своје сународнике, све су их пронашли и ликвидирали.

Симо Ивагло, рођен у Русији, а свој радни век провео је у Тополи као фотограф.

Сви ови дивни људи дошли су у Србију када су били најпотребнији. Поштеним и несебичним залагањем у својим професијама, немерљиво су допринели изградњи нове и модерне Србије. По ко зна који пут, дошла је до изражаја удруженост два православна народа као и руског и српског националног стваралаштва.

Александар Аца Милинковић

* Реч уредника о Русима на подручју општине Аранђеловац

Према речима аутора текста, Александра Милинковића, сва имена у тексту записана су према казивањима старих Аранђеловчана, мештана, колега истаживача из града и околине. Сигурно је да грешака још има и поред тога што смо употребили више извора за проверу. Жеља нам је била да се имена налазе на једном месту и да подстакнемо детаљнија истраживања.

Белешке из историје фудбала у Аранђеловцу

ОСНИВАЊЕ АСК „ШУМАДИЈА“ У МАРТУ 1930. ГОДИНЕ

Седам месеци по оснивању АСК-а „ОБИЛИЋ“, у Аранђеловцу је основан још један фудбалски клуб.

Лист „*Политика*“ од 01.03.1930. године, извештава да је "У Аранђеловцу основан и други спортски клуб, под именом „ШУМАДИЈА". У управу су ушли: Јоца Урошевић, Младен Тимотијевић, Васа Стојановић, Драгутин Матић као и капитен Радовић."

Када је реч о капитену, у питању је Ратомир Радовић, млади играч који ће се прикључити својим школским и фудбалским другарима у АСК „Обилић". Породица Радовић је поседовала хотел са баштом, којем је после рата промењено власништво конфискацијом, а ослободиоци су му променили име у „Зеленгора".

У врло кратком периоду настала су два клуба у истом месту. О именима играча „ШУМАДИЈА" нема ни помена, што се мора схватити као слаба тачка оснивача и ондашњих новинарских извештаја, али је сигурно да су се припремали за будуће утакмице. Клуб није био пријављен БЛП-у, мада ће се појавити вест о могућој регистрацији (*Политика*, 03.03.1931.год.), дакле, читаву годину касније од датума оснивања.

Среда, 03.12.1930. године, лист ПОЛИТИКА доноси вест из Аранђеловца о првенственој утакмици коју су одиграли локални тимови на дан 30. новембра (недеља) 1930. године:

АСК „ОБИЛИЋ“ - АСК „ШУМАДИЈА“ 4 : 3

Жива активност на терену се одвијала кроз сусрете са слободним противницима, пошто званично такмичење још није било успостављено. Играчки ослабљени и непотпуно припремљен, АСК „ОБИЛИЋ" није бележио завидне резултате, играјући против екипа које су имале учесталији број наступа.

Да се одржао, АСК „Обилић" би у овој, 2019. години, славио свој стоти рођендан.

Збивања у Аранђеловачком фудбалу током 1932. год.

Неславан дан за аранђеловачку „ШУМАДИЈУ“ одиграо се 24. априла 1932. године на утакмици у Младеновцу. Меч против „ВОЈВОДЕ КАТИЋА“, завршио се са 12 примљених голова

ВОЈВОДА КАТИЋ - ШУМАДИЈА 12 : 0

Нити су се победници хвалили кога су то победили, нити су се побеђени јављали кога то имају у свом саставу за препуну мрежу голова.

Збивања у Аранђеловачком фудбалу током 1937. год.

У Аранђеловцу је 20. августа 1937. године новоосновани АСК „Шумадија“ одиграо своју прву утакмицу против „Јуте“ из Младеновца и у сигурној игри победио са 6:1. Домаћи су били много бољи и заслужено су победили. Истакли су се Теофановић, Матијашевић и Деспотовић. Одлично је судио г. Томић. „Шумадија“ би радо примила на гостовање београдске нижеразредне клубове уз накнаду за 13 особа и то картом шетног воза (полазак из Београда у 06:22, долазак у Аранђеловац у 08:46; повратак из Аранђеловца у 20:03, а долазак у Београд у 22:24). За обавештење се обратити секретару г. Николи Симићу, трговцу из Аранђеловца.“ (21.08.1937. Правда)

Велики успех аранђеловачке „Шумадије“ одиграо се 8. септембра 1937. године пред рекордним бројем гледалаца, остварен је против тима „Војвода Катић“ из Младеновца, високом победом и резултатом 5 : 1.

Шумадија се успешно реванширала СК „Војвода Катић“, за пораз у Младеновцу од 6 : 5. У свим линијама домаћи су били бољи од гостију. Победа је била заслужена.

Играчи гостујућег тима су у више наврата били недисциплиновани према судији, мада је он добро водио утакмицу, не дозвољавајући грубу игру. Играчи „В. Катића“ нису могли да се помире са поразом, због сталног међусобног ривалитета, што је овог пута Шумадија била за класу боља, а то је и резултат показао. (09.09.1937. *Правда*)

14. септембра 1937. године у Аранђеловцу је гостовао лајковачки Спорт клуб „Железничар“, где је подлегао домаћем тиму Спорт клубу „Шумадија“, са резултатом 4 : 1 (3 : 1). Домаћи су заслужено победили.

28. септембра 1937. године, ослабљени тим аранђеловачке Шумадије је одиграо нерешено 2 : 2, против првака Ваљева, подмладка ФК „Трговачки“.

Приредио Душан Теофановић

Од виљушкара до „Старог здања“

Шест месеци за израду пројекта, две и по године свакодневног рада и 27 хиљада лево коцкица било је потребно за реплику најзначајније аранђеловачке грађевине а све у циљу буђења свести да се грађевина сачува од пропадања

Пут до највеће и јединствене Лего макете хотела „Старо здање“ био је дуг, али је стечено искуство у овој игри доведено до перфекције и савршенства. Детињство проведено у Паризу за Александра Арчија Гавриловића имало је великих предности. У шестој години од мајке је на поклон добио први сет „Лего коцки“ од којих је направио први „виљушкар“. После ове дечачке играчке, број коцкица се повећавао, могућности су биле веће, па су се низали други комплети и грађевине из маште, а онда је уследила дуга пауза. Уласком у пету деценију живота, поново се враћа својој првој љубави која је неочекивано прерасла у озбиљан хоби. Одлука да се од вечне играчке направи најпрепознатљивија градска грађевина, наметнула се и као врста социјалне одговорности. Док су Аранђеловчани својим потписима указивали да некадашњу најлепшу зграду у Србији треба заштитити од даљег пропадања, Александар је одлучио да учини исто, али на свој начин. Пре две године, почео је да прави хотел „Старо здање“ од онога што је најбоље умео. Овом подухвату претходила је шестомесечна израда макете у специјалном дигиталном Лего дизајн „ЛДД“ програму који омогућава виртуелну изградњу правих ремек дела и много помаже за касније грађење и склапање делова.

„Кад сам после дуге паузе вратио у „Лего“ свет, дошао сам на идеју да саставим грађевине које свима нешто значе. Тако сам прво направио макету манастира Острог, а затим и цркву Светог Ђорђа на Опленцу. Хотел „Старо здање“ се само наметнуло као нешто најлепше у граду. Морао сам да направим мноштво фотографија са свих страна и пронађем идеалну сразмеру како би све било најближе оригиналу. Чувари су ми откључавали хотел за унутрашње делове зграде како би у изради виртуелног пројекта сваки детаљ био аутентичан“, сећа се Александар откривајући тешкоће које је морао да превлада.

„Захваљујући сајту „Бриклинк“ који се бави куповином и продајом Лего коцки, био сам у могућности да наручим шта ми је требало јер за захтевне сетове потрага превазилази границе наше земље. Боја фасаде „Старог здања“ има једну специфичну нијансу која није жута. У Лего варијанти, она је много скупља у односу на остале боје, па сам морао постепено да поручујем у зависности од финансијских могућности. Зато ми је требало толико времена. Коцкице сам куповао на комад из целог света, при чему сам морао да усклађујем тежину пакета и поштарину због цене и царине“ објашњава Арчи који је недавно окончао свој највећи подухват.

После шест месеци виртуелног стварања и две године свакодневне изградње на крају радног дана и обављених породичних обавеза, настала је огромна грађевина састављена од преко 27.000 коцкица. Димензија макете у основи је 1,65 са 1,40 метара и висине 65 сантиметара. Импресивно изгледа јер се није одступило нити од једног детаља, нити једне розете.

„Првобитно сам планирао да урадим и унутрашњост зграде, али за то није било довољно средстава. Волео бих да ову своју грађевину и успомену на „Старо здање“ поделим са својим суграђанима и туристима тако што ће га видети у што већем броју“ истиче Аца и каже како је већ имао понуду да макета буде изложена у холу хотела „Извор“ и да је било и речи о продаји. Међутим, за аутора је сада најважније да ово ремек дело буде виђено у граду под Букуљом, а онда ће лако доћи до обостраног решења.

„Пројекат није баш у потпуности завршен. Оно што следи јесте прављење специјалног стола за ову макету и постављање заштитног стакла. Тек после овога, „грађевина“ ће бити покретна и слободна за померање“, каже аутор изражавајући своју бригу јер нема довољно средстава за реализацију своје замисли.

Александар је некада био и члан београдског лего-клуба „ЛЕГиЈА“ са којима је организовао и изложбу пре четири године у холу Основне школе „Милан Илић Чича“. Тада су изложене и његове прве грандиозне фигуре манастира Острог у који је уградио 4000 комада и Опленачке цркве од 8500 Лего коцки. Међутим, ове макете више не постоје јер интересовање за њих није постојало, па је највећи део уграђен у „Старо здање“.

*Александар Арчи Гавриловић са својим чудесним делом,
хоћел "Сшаро здање" саграђено од 27.000 Лего коцки*

Још једна грађевина која завређује посебну пажњу већ је виртуелно спремна у Александровом програму и чека на реализацију. Реч је о згради спомен-школе „Први српски устанак“ у Орашцу из 1932. године, која се налази наомак чувене Марићевића јаруге. Као и свим лего-мајсторима, Александров проблем не представља склапање, него набавка одговарајуће боје и средства за 25000 коцкица колико ће бити потребно да се угради у Орашачку школу, чија је боја такође специфична.

Лего - „Старо здање“ уживо није видело много људи, али је зато друштвена мрежа Фејсбук почела да „гори“ када је Гавриловић на свом профилу објавио прве фотографије.

Свега овога не би било да Александар није имао пуну подршку своје породице, а пре свега супруге Анастасије, Рускиње из Сочија, која је схватила и разумела његову креативну обузетост. Да ли је до генетике или до интересовања, Лего играчком већ је заражен и Александров син, иако још увек мали, почео је да склапа прве фигуре.

Гавриловићева жеља је да овај највећи Лего пројекат у Србији буде препознат и забележен, како у земљи тако и у Лего-свету.

Чекајући на жељене боје и облике и сам је дошао на идеју да на чувеном, поменутом сајту покрене своју интернет-продавницу преко које продаје вишак и непотребне комаде. На његовим полицама, свака коцкица је разврстана у зип-кесицама по серијском броју и бојама, по облику, групама и кутијама, како би поруџбина што пре стигла на адресе наручиоца широм света.

Ова дугогодишња забава за све узрасте која је далеке 1932. године кренула из Данске као дрвени претеча и већ шездесет година у препознатљивом пластичном облику посећује све домове на планети, оправдала је и своје право значење „добро се играти“. Постала је права алатка за учење и развијање креативности, моторике и маште, а за Александра представља инспирацију, смирење и опуштање још од првог сусрета, 1976. године. Наш разговор завршили смо познатом максимумом да човек не престаје да се игра зато што стари, већ стари да кад престане да са игра.

И заиста, јесте тако.

Весна Проковић

**Сећање на све наше из куће мог стрица
Аранђела Љ. Бошковића и стрине Савке из Врбице,
који нису више са нама али су у нашим срцима**

СЕЋАЊЕ

Са именом звезде, која Месец прати
Одлучило небо горе да је врати.
У зеницу ока, тог последњег петка
Стала су сва деца, чија беше тетка.

Даница^а уз Месец - небеска лепота
Даница уз децу - целог живота.
У месецу јулу, уз нити од свиле
Одоше на небо Милинка^е и Миле^и.

И једно и друго према рају иде
Незнајући да ће тамо да се виде.
Испод рајске воћке, у дубини хлада,
Очекују долазак Радојко^о и Нада^у.

У плавој висини уплове у луку
Сачека их Мики^с раширених руку.
Иза њега блистају позната им лица
У сусрет им прилазе и Милан^д и Мица^н.

Сви наши драги, вољени и мили
На високе звезда што су отпловили
У срцима нашим заузели место
За вечни помен и сећање често.

И винути изнад земаљских рака,
Под крстом и светлом, где нема мрака
Нашли смирај души да мирно спава
А стално су будни изнад наших глава.

И за све душе које много волим,
Господе мили, теби се молим,
Опрости грехе, да их Васкрс чека
Подари им живот будућег века.

-
- ^a Даница-Дана Бошковић (1933-2014), проф. биологије, кћи Аранђела и Савке Бошковић
ⁱ Милинка-Бела Мисаиловић (1935-2019), др стоматолог, рођ. Бошковић, кћи Аранђела и Савке
^e Хаџи Миодраг-Миле А. Бошковић (1941-2019), економиста, син Аранђела и Савке
^o Радојко-Раде Мисаиловић (1935-2013), др офталмолог, супруг Милинке-Беле, зет Аранђела и Савке
^u Надежда-Нада Бошковић (1948-1976), економиста, рођ. Поморишац, супруга Миодрага А. Бошковића, снаја Аранђела и Савке
^c Светислав-Мики М. Белошевац (1956-2006), правник, адвокат, син Милице-Мице, унук Аранђела и Савке
^d Милан Д. Белошевац (1929-1999), аутопревозник, супруг Милице-Мице, зет Аранђела и Савке
^h Милица-Мица Белошевац (1931-2004), домаћица, рођ. Бошковић, кћи Аранђела и Савке

Љиљана Б. Бошковић

*Савка Бошковић са својом децом:
Мићом, Десом, Милом, Белом и Даном*

Ода Аранђеловцу

Оду ти певам од постања
Родни граде, што у дољи засја
И што лета господњег
Хиљаду осамсто педесет девете
На дан заштитника Свеца
Летњег Гаврила Архангела
Пресветли књаз Милош сербски
У покајању, пред Вишњег стаде
Покајницу цркву дарива
Кум поста и граду име даде
Слободо, граде
Букуља ти је споменик живи
Узглавље, што те у невољи чува
К'о заветни храсти Немањића
На обронцима што изникосе
Са борјем, липом и пчелама
Свету литургију ти шуме
За мир вечни
За времена будућа
И она што минуше
К'о две династије
Обреновића и Карађорђевића

Живот у граду
К'о пчелињи рој бруји
Као кад слети
На трешњу у цвету
Само Рисовача
Вечитим сном спава
Одакле нам преци
Завет песму шаљу
К'о пој ластавице
Кроз небо у лету

Са врха зеленог
Венчац ти се смеши бели
У спомен камену
што засја у тмини
Опленац на трону престола

Задужбина Петра Ослободиоца
Вождове мошти
У цркви Светог Ђорђа
И мирис ловора
Што у слави неста
К'о пшеницу кад ветар одува
Да у клици, опет не проклија...
Подмлатку у цвату
Орашац поруку шаље
Пред Спомен школом
Гледа вас Вожд
Мермернога лика
И којекуде... мало прекорева...
Због погача из војничких торби
Што им мајке на растанку даше
Жита хлебовог са оних истих поља
Што у златном класју
Букуљских вода се напише
Из кладенаца
Што из утробе мајке врију
За вас страхује
Да ћете од жеђи усахнути
Без извора и вода
Што отекоше некуд
У Недођију

У граду под Букуљом
Живот бруји
К'о пчелињи рој
На трешњи у цвету
Само Рисовача
У тишини спава
Одакле нам преци
Завет песму шаљу
К'о пој ластавице
Кроз небо у лету

Милена Проковић

Аранђеловац

Ако бих нешто загрлила у било ком часу, то је овај град. Град у коме трагови прошлости ратују са садашњошћу и будућношћу. Град који мирише на буковину, боровину, са обрисима старе кови. Град који ти шири руке са које год стране да му долазиш. Град који има име, ране, а захваљујући ранама, историју и презиме. Град који зна са тобом да плаче али и да се смеје. Град у коме најневероватније приче причају парковски путићи, градске калдрме, косине тротоара... Град који чува многе пупчане врпце, прве зубиће... град који твоје тајне открива шапатам ветра, а тај шапат нико не разуме и зато је најзагонетнији ковчег. Град, који ми, стари Аранђеловчани, препознајемо по мирису. Град који чува наше најлепше и посебне успомене. Који је изнедрио најбоље и најкреативније људе, са огромном душом, јер је и његова немерљива. И само ми, прави Аранђеливчани, као и они којима је суђено то да буду, разумеју ту посебност. И свако би желео део те посебне територије срца Шумадије... али, не. Не грли он свакога, нити свако њега. Загрљај пружа посебнима, а посебни су они који осећају његов трептај који дели јаву и сан...

И хвала ти на томе, граде мој!

Када год вас пут нанесе у овај град, само се препустите!

Данијела Младеновић

Врбичка црква

Врбичка црква - сви је делимо
У близини њеној увек се веселимо
Желимо да остане с' нама
И да никада не буде сама.

Волимо је као сестру и брата,
Као маму и тату,
Она нас учи
Најлепшем занату.

Учи нас да волимо
И поштујемо друге
Да мир у свету
Увек буде.

Она је виша
Од птичијих гнезда
Волимо је више
Од месеца и звезда.

Нека живи
као наш дека
и нек буде са нама
Још сто века.

Богородица

Богородица нашег Спаситеља роди
Који нас кроз живот води

Спаситељ неће дозволити тај
Да српском народу дође крај

Да није било ње, не би било ни нас
Зато јој се захваљујемо на сав глас

Молитве са Богородицом настале су
И са њом остале су

Богородица на небу сија
Она је свима најмилија.

*Ирина Теодосић и Наталија Симић
ОШ „Милош Обреновић“*

Јована Прековић - светска карате шампионка

У категорији сениора, Јована Прековић је најбоља српска репрезентативка и актуелна светска карате првакиња. Такмичи се за Карате клуб „Књаз Милош“ у категорији до 61 килограм.

Рођена је 1996. године у Арађеловцу. Студент је Факултета за спорт и физичко васпитање и Факултета за спорт Универзитета Унион “Никола Тесла” и припадница Министарства одбране и Војске Србије.

Протекле године освојила је злато на светском првенству у Шпанији у категорији до 61 кг, у Премијер лиги друго место у Дубају и треће место у Јапану. Много је прегледније када њене остварене резултате поређамо на следећи начин:

Светско првенство у Мадриду 2018. - Златна медаља

Европско првенство у Коцелију (Турска) 2017. - Златна медаља

Европско првенство у Монпељеу (Француска) 2016. - Треће место

Премијер лиге:

у Паризу 2017. - прво место

у Ротердаму 2017. - треће место

у Дубају 2018. - друго место

у Токију 2018. - треће место

у Шангају 2019. - друго место

Серије А:

на Окинави 2017. - прво место

у Монреалу 2019. - друго место

У граду под Букуљом, ове године је проглашена и за спортисту године. Том приликом захвалила се на признању које јој много значи, које јој пружа стабилност, подршку и даје мотивацију да освоји што више бодова и пласира се на Летње олимпијске игре у Токију 2020. године.

Њен тренер од њене четврте године живота је наша чувена каратисткиња Роксанда Лазаревић Атанасов из КК „Књаз“, некадашња шампионка и лауреат великог броја признања и медаља. За актуелну светску првакињу Јовану Прековић, каже да им предстоји много рада како би остварили одлазак у Токио 2020. године. Поред сакупљања што већег броја бодова за Јапан, најважнија је здравствена и физичка спремност, па ће самим тим и пласман на Олимпијске игре у Јапану бити остварив.

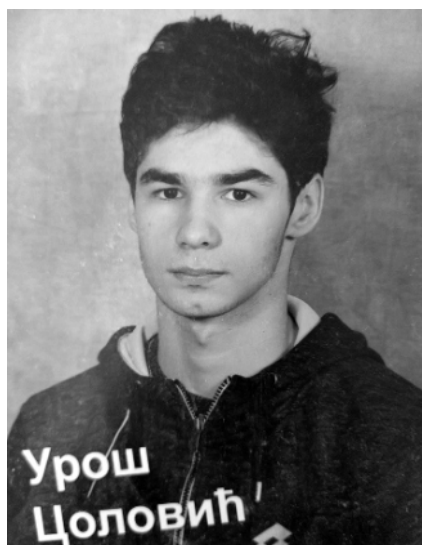
Карате, као један од најпопуларнијих и најраспрострањенијих борилачких спортова на свету, до сада није био уврштен у програм Олимпијских игара. Пре две године, Међународни олимпијски комитет је донео одлуку да међу такмичарима у 33 спорта, у Токију, буду и каратисти. Надамо се, да буду и наши.

Весна Проковић

Урош Цоловић - математичар и шахиста

Урош Цоловић, рођен је 25. марта 2002. године у Аранђеловцу. Завршио је Основну школу «Светолик Ранковић», а данас је ученик трећег разреда Математичке гимназије у Београду. Од малих ногу воли математику и шах. Поседује велики и снажан такмичарски дух. Током основне школе освојио је велики број награда из области математике, физике, шаха и кошарке. На такмичењима из математике освајао је прво и друго место на државном нивоу, али и на окружним и локалним надметањима.

Из физике је био трећи на републичком нивоу и први на општинском. Учествовао је на Математичкој олимпијади, а на Смотри научно-истраживачких радова из области математике, освојио је прво место на Региону и треће у Републици. Одличан је спортиста, па је као кошаркаш освојио друго место у Општини.

Био је ђак генерације, како у школи коју је похађао, тако и на нивоу Општине Аранђеловац. После завршене Основне школе, уписао је Математичку гимназију у Београду. У првој средње био је трећи на државном такмичењу из математике.

Овог лета, почетком августа, пре поласка у трећу годину, на Архимедесовом међународном такмичењу - Летњој конференција математичког Турнира градова 2019, која је одржана од 1. до 11. августа у Београдском дечјем летовалишту „Букуља“ у Аранђеловцу, познатијем као «Ино», са још два друга из Београда, донео је победу Србији.

31. Летња конференција представља финале Међународног математичког Турнира градова за школску 2018/2019. годину. Централни организациони одбор из Москве, поверио је Математичком друштву „Архимедес“ да трећи пут буде домаћин Турнира као признање за вишегодишње и непрекидно учешће.

На Математички турнир дошли су они који су се квалификовали у претходним етапама такмичења, у оквиру којег је у првој фази учествовало око десет хиљада ученика из сто градова света са свих континената, осим Аустралије и Африке. На Летњој конференцији Турнира градова у Аранђеловцу, учешће је узело 79 средњошколаца из целог света са још 65 професора, пратилаца, чланова жирија и организационог комитета. Поред шест српских представника из београдске Математичке гимназије, такмичара из Данске, Колумбије, Сједињених америчких држава, Тајланда и других земаља, најзаступљенији су били математичари из Руске федерације и бивших совјетских република. После Међународне математичке олимпијаде, ово је најзначајније математичко такмичење, а специфично је по комбинацији такмичења и истраживања у оквиру пет фаза.

Међу српским учесницима, поред Београђана, такмичио се и наш Аранђеловчанин Урош Цоловић, један од најуспешнијих математичара у граду под Букуљом. Према његовим и речима већине такмичара, овај Турнир за све је представљао велико искуство. Донео им је нова пријатељства и знања кроз решавање изузетно тешких задатака и узајамну консултацију.

Српски представници су се веома високо котирали на овом Турниру и донели победу Србији, решивши све задатаке.

Весна Проковић

Млади физичар - понос града под Букуљом

Бронза на Међународној јуниорској научној олимпијади у Јужној Африци, донела је историјски успех за Аранђеловац

Много одрицања, хиљаде израђених задатака, стотине додатних часова и свакодневни рад резултирали су невероватним успехом наше научне шесторке - Никола Спасић из Аранђеловца, Душан Бегуш из Шапца, Лука Царевић и Алекса Ђорђевић из Ниша и Невена Стојковић и Алекса Сотиров из Београда, освојили су бронзану медаљу на 15. Међународној јуниорској научној олимпијади (*International Junior Science Olympiad*) која се одржавала од 2. до 11. децембра 2018. године у граду Габороне у афричкој држави Боцвана. Ово престижно светско такмичење из физике, хемије и биологије окупило је 300 ученика узраста до 16 година из педесет земаља.

Бронзани физичар из града под Букуљом, који је остварио највећи успех до сада, на Научну олимпијаду се пласирао после низа успеха на свим такмичењима из физике у земљи. Рођен је 21. априла 2003. године у Аранђеловцу. Завршио је Основну школу „Милош Обреновић“ у родном граду, као добитник Вукове дипломе и ђак генерације, а сада је ученик другог разреда специјалног одељења за информационе технологије Гимназије „Милош Савковић“ у Аранђеловцу.

Када смо га прошле године уврстили у Младе наде нашег града, веровали смо у њега и његов успех. Следе и његове импресије.

Весна Проковић

Труд, рад и воља се заиста исплате

Када размислим о мојим досадашњим успесима, у самом врху остављам место за олимпијску медаљу. Чак и после девет месеци, жар и успомена на Африку не јењава. Ни сам нисам сигуран коликом брзином се одвио цео тај процес - од државног такмичења из физике преко СФО (Српске физичке олимпијаде) па до Светског такмичења у Африци. Могао бих да се похвалим својим успехом, али желим да останем скроман. Показао сам својим вршњацима, а и осталима да се труд, рад и воља заиста исплате. Испунио сам свој сан али и сан своје наставнице физике Саве Илић, јер смо заједно отишли у Африку.

Знам да речи не могу дочарати Олимпијаду колико сама присутност тамо. То је потпуно други свет, култура, народ, време... све је другачије. Нисам био свестан шта ме чека док нисам слетео, али сам једно знао - била ми је велика част да заједно са још петоро вршњака представљам своју земљу на Светском такмичењу. На мени је била велика одговорност јер сам жртвовао цело лето учећи и циљ ми је била олимпијска медаља.

Морам признати да су се у мени мешали усхићење, трема, али и страх. Како се такмичење ближило све мање сам спавао. Био сам доста нервозан, али уз помоћ моје породице, успевао сам да останем смирен.

Упознао сам много вршњака из различитих делова света и са њима сам још у контакту. Редовно се чујемо, честитамо једни другима рођендане, Нову годину... Драго ми је што сам кренуо путем правих вредности, а још ми је драже што ми је толико људи честитало успех. Чак и сада, након девет месеци, људи ме препознају на улици, пруже руку и упуте покоју честитку.

Поласкан сам кад видим да се други радују мом успеху. То ми је велики покретач да истрајем у ономе што желим.

А свима вама, који читате ове редове, желим да верујете у своје снове, јер лако могу постати стварност.

Никола Спасић

IN MEMORIAM

**Хаћи Миодраг Миле Бошковић
(1941-2019)**

Рођен је 5. марта 1941. у Врбици, Аранђеловац. Основну школу и гимназију завршио у Аранђеловцу. По струци је био економиста. Радио је у више предузећа на подручју Општине Аранђеловац. Највећи траг оставио је у бившој РО „Буковичка Бања“ Аранђеловац где је био директор ООУР „Транспорт“ и дугогодишњи заменик генералног директора Радне организације „Буковичка Бања“. Током 1990. године основао је приватно предузеће „Тргокооп Бошковић“ д.о.о. Аранђеловац у којем је био директор све до пензије.

Један је од оснивача Задужбинског друштва „Први српски устанак“ Орашац и Удружења грађана „Баштина и будућност - Аранђеловац 1859“ у којем је обављао функције председника Скупштине и Управног одбора.

Смрт га је задесила на месту заменика председника Управног одбора. Био је иницијатор и један од спонзора више објављених књига које су тематски биле везане за село Врбицу и породицу Бошковић. Био је члан и других Удружења у Општини Аранђеловац, политички активан и дугогодишњи одборник у Скупштини Општине Аранђеловац.

Преминуо је у недељу, 28. јула 2019. године. Сахрањен је на Рисовачком гробљу.

Хаџи Миле Бошковић

Сводећи усмену небишину у маловремено сведочанство која опстаје иза чојства и човештва оличеног у животу и делу Хаџи Мила Бошковића из Врбице (1941-2019), који се искрао из живота, ненадано, оснурајући потку епске властитости и завичајног наслеђа чија ће људскост надживети наша малограђанска убеђења и новокомпоновану логику однорођеног друштва, и богоугодну сенку побожног искуства (кроз богомољачки поредак) довести до речи у којима белег људске посебности обасјава душу нашег драгог покојника којег је судба ујаснила као човека међу људима, међ којима беше угледник од старине на гласу.

Фамилијарно саживљен са предачким наслеђем, као син Аранђелов и потомак Бошка Говедара, родоначелика Бошковића, чувеног посебника у свом нараштају, код којег је и Карађорђе својевремено бивао у најму и својем потомству завештао у наслеђе домаћинско и карактерно поступање и трговинску предузимљивост узвишене наративности. Радни и чуварни, добри беседници, земљоделци и радници, спрежници и комшије, гледајући да се не замере ни Богу ни народу, њиховим се вактом одувек мерило библијско време у Врбици, којој је Хаџи Миле био привржен... кроз многе задужбине којима је кумовао, као оснивач и покровитељ (Црквени дом у Врбици, Петропавловска црква на Златару, Етно домаћинство Адама Милошевића...) у светој посвећености да се одужи завичају и прецима, којима смо толико тога остали дужни.

Завичај и друштвена заједница су се Хаџи Милу одужили поштовањем за живота, а његово лично достојанство уграђено је у старозаветене одлике и предања завичајног круга, те књиге објављене његовим заузимањм („Бошковићи - род у Врбици и Мисачи“, те „Врбица и стари Врбичани“... и многе друге) и установе утемељене његовим трудом, уз припомоћ многих угледника, не придајући себи никакву важност, као анонимни бесмртник: Фонд за прикупљање архивске грађе за изучавање историјата Буковичке бање (у којој је био заменик генералног директора), Задужбинско друштво „Први српски устанак“, Удружење грађана „Баштина и будућност - Аранђеловац 1859“...

Владета Коларевић

Празно небо

Хаџи Милу Бошковићу

Празно небо изнад приче
Буди мис'о ову реч
Над планином месец риче
Са усана скида млеч

К'о с карлица у детињству
Кроз сламку сам небо пио
Сад се враћам у ту причу
Где сам себе изгубио

Владета Коларевић

Породицо Бошковић,
фамилијо, кумови, драги пријатељи,

Имам велику одговорност и част да се у име Удружења грађана „Баштина и будућност-Аранђеловац 1859.“ у неколико речи опростим од нашег Милета, нашег оснивача Удружења.

Шта рећи о Милету?!

Сви знамо све. Један прави српски домаћин.

Домаћинство наслеђено од оца Аранђела ни у једном детаљу није занемарио, ни једну башту није запустио, већ је све још унапређивао.

Милетов живот је у потпуности био остварен и лично и породично са својом децом и унучићима.

Са Милетом Бошковићем сам имао прилике да се много дружим последњих деценија. Са њим је било задовољство бити у кафани, на путовању, пословати, а пуно смо сарађивали у удружењима, али и у разним протестима.

У нашем Удружењу, Миле, сем што је био оснивач, био је наш идеолог, покретач многих наших активности и изнад свега, поштован.

Миле Бошковић је у нашем Аранђеловцу оставио дубок траг, а наше Удружење без Милета сигурно неће бити исто.

Нека му је слава и хвала.

Милутин Келе Вељовић

У Аранђеловцу,
30. јула 2019.

Телеграм саучешћа

Војвођанског друштва за железницу
поводом смрти Миодрага Бошковића

ПОШТОВАНЕ КОЛЕГЕ,

ДУБОКО НАС ЈЕ ПОТРЕСЛА ВЕСТ О ГУБИТКУ ДРАГОГ
ИСТОМИШЉЕНИКА, БОРЦА ЗА ОЧУВАЊЕ ЖЕЛЕЗНИЧКОГ
КУЛТУРНОГ И ИНДУСТРИЈСКОГ НАСЛЕЂА АРАНЂЕЛОВЦА,
МИЛЕТА БОШКОВИЋА.

ПРАЗНИНА КОЈА ЗА ЊИМ ОСТАЈЕ ЈЕ ВЕЛИКА, ОСТАЈЕМО
ПОНОСНИ ЈЕР СМО СА ЊИМ УСПЕШНО ДРУГОВАЛИ,
САРАЂИВАЛИ И ЖИВЕЛИ.

ЊЕГОВОЈ ПОРОДИЦИ И КОЛЕГАМА ИЗРАЖАВАМО
ДУБОКО САУЧЕШЋЕ!

ЗА ЊИМ ТУГУЈУ И ЉУБИТЕЉИ ЖЕЛЕЗНИЦЕ ИЗ НОВОГ
САДА, ВРШЦА, СРЕМСКЕ МИТРОВИЦЕ... ШИРОМ ВОЈВОДИНЕ.

ИСПРЕД ВОЈВОЂАНСКОГ ДРУШТВА ЗА ЖЕЛЕЗНИЦУ,

ПРЕДСЕДНИК МИЛАН ВУЧИНИЋ

Миле Бошковић - Углед града по сваку цену

Предложише ми да напишем у анегдотском маниру о Милу. Обрадовах се, јер сам доста времена, поготову последњих година, провео са њим. После првог утиска, схватих да то ипак неће бити тако лако. Али, кад боље размислих, када се сетимо умрлих пријатеља, увек су то лепа сећања, увек су то радосни тренуци. Ништа ново нисам рекао, ето тако је човек саздан.

Сусрети и разговори са Милом су обично били о озбиљним темама, ја сам имао мало прилика да се распричам, више је он причао о „наредним задацима“ и који део ја треба да одрадим. Те задатке је обично изговарао наређивачким тоном! Био је опседнут идејама, било својим, било туђим, које су доносиле бољитак граду или су увећавале углед наше средине.

Било је то, ваљда, осамдесетих година прошлог века; скокнуо сам да обиђем мајку, па увече изашао у Старо здање да видим другаре. На улазу ме дочекаше, не дај Боже, као на некој царини, Миле Бошковић и Алек Ђонових. После уобичајених питања - како си, када си дошао, када се враћаш за Београд, само што смо се питали за здравље, Миле пређе на испитивање!

-Кога познајеш у „Партизану“?

-Давидовића и Гицу Дамљановића, често у Градској кафани седимо и пијуцкамо.

-Ма пусти фудбалере, кога знаш из Управе?

-Баш никога! Што те то интересује?

Миле настави разговор убеђујућим гласом.

-Ја сам председник наше „Шумадије“, треба ми хитно веза са управом „Партизана“! Ти мораш да ми нађеш пролаз.

-Миле нисам ти ја из тих кругова, жао ми је.

-Богами, урадићеш ти то за овај град! Сви ми и ја радимо то волонтерски, трошимо своје слободно време да афирмишемо талентоване клинце, да повратимо стару славу наших фудбалера.

После овога мени није остало ништа друго него да се домогнем до главешина „Партизана“. Помогао ми је Марко Марковић.

Миле је такав остао и касније. Умео је да анимира и ангажује људе за акције и догађања која су доприносила афирмацији града и живота у њему. Сусрети и разговори са Милом су обично били о озбиљним темама. Ја сам имао мало прилика да се распричам, јер је он углавном држао слово. Мало је говорио о својим приватним проблемима или активностима. Увек су то биле градске теме, и ако је нешто критиковао, увек је имао и решење за тај проблем.

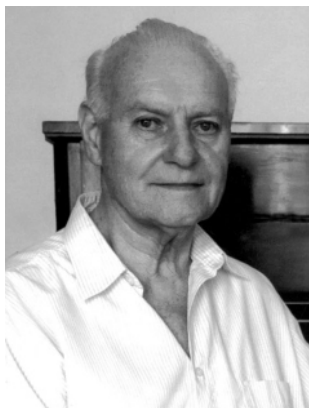
Имао је једну особину коју сам изузетно ценио, а која није баш много карактеристична за нашу средину. Искрено се радовао сваком успеху наших људи, било овде у вароши или тамо негде. Свакој књизи која се појавила придавао је значај као да је он био издавач или да је помогао њен излазак, што је иначе често радио. Милова раздраганост туђим успехом односила се на све области људских делатности.

Миле ми је био оличење домаћина, како сам их ја доживљавао као дечак, а којих сада готово да нема. Када сам у Библиотеци говорио о храни у Србији, он је на крају предавања из торбе извадио неколико флаша и присутни су предавање зачинили капљицом његовог домаћег вина. То је оно старинско: „Нигде не иди празне руке“.

Пријатељи се памте по лепим стварима, а код Мила је тога било много!

Момчило Моца Станић

IN MEMORIAM

**Алојз Хочевар
(1935-2019)**

Најпознатији аранђеловачки музички стваралац и педагог, Алоз Хочевар рођен је 20. августа 1935. године у Параћину. Од 1947. године, живео је и радио у Аранђеловцу где је завршио основну школу и гимназију, а средњу музичку школу у Крагујевцу. Музичку Академију завршио је у Београду.

Иако је имао примамљиве понуде за професионално бављење фудбалом, Алојз се определио за музику и педагошки рад. Радио је као наставник музике у основним школама „Светолик Ранковић“ и „Милан Илић Чича“, гимназији „Милош Савковић“ где је од 13.10.1973. године обављао дужност директора. Спајањем средњих школа у један Центар „Милош Савковић“ од 1976. године обављао је дужност помоћника, а од 1983. године директора Центра. Од 1986. године до одласка у пензију (1998) био је директор Музичке основне школе „Петар Илић“ у Аранђеловцу. За све време свог радног века па и пре и после, бавио се музиком и пропaгирањем музике.

Као музички стваралац, компоновањем је почео да се бави још 1958. године за потребе забавног оркестра. То су биле композиције о нашој планини за „Мајску ноћ“ на Букуљи, о Аранђеловцу, Буковичкој бањи, Београду и многе друге.

Аранђеловац је био један од центара физичке културе у Србији када су у питању слетови и гимнастика. Тако је за потребе многих школа у Аранђеловцу, Тополи и Крагујевцу компоновао око 50 композиција за слетске вежбе. Није заобишао ни дечије песме на стихове наших познатих песника (Бранко В. Радичевић, Мира Алечковић, Пера Зубац, Гордана Срећковић и других) и музику за дечји комад „Чаробна шума“ који је више пута извођен у Аранђеловцу и другим местима.

На поезију Душана Чоловића компоновао је „Сретењску химну“, а за Видовдански сабор у Аранђеловцу композицију „Циган-мала“. Написао је ноте за више композиција за две виолине и клавир и друге камерне ансамбле, од којих су четири извођене на Смотри уметности „Мермер и звуци“, а многе веома успешно у Галерији „Прогрес“ у Београду, у Крагујевцу, Врању, Обреновцу, Краљеву, Подгорици, Котору, Нишу, Чачку, Златибору, Зрењанину, Панчеву, *Коларцу* у Београду и Аранђеловцу.

Оставио је две публикације које су изашле у оквиру издавачке делатности Народне библиотеке "Свети Сава".

Збирка композиција "Камерна музика, свеска I" за две виолине и композиције за камерни састав изашле су из штампе 2008. године. Књига је промовисана на вечери музике Алојза Хочеваара у оквиру програма Смотре уметности „Мермер и звуци“. Песме су певали и свирали: Аца Рељић, Живан Сарамандић, Маргита Кашлик, Милан Јовановић Гуштер, Брана Николић (писац текстова за многе композиције), Микица Анић, Сташа Николић, Драган Јаначковић, Мика Ђекић, Јовиша Степановић, Милан Гужвић.

Друга штампана музикалија "Моје песме, моје снови" изашла је 2014. године. Промоција је одржана у Дому омладине, 4. новембра уз учешће породице Хочеваар и бројних пријатеља.

У сећању Аранђеловчана остаће запамћени и концерти у "Сали Кнежева" хотела "Старо здање" 2004. и 2007. године и многи други.

Преминуо је 25.09.2019. године, а сахрањен 27.09.2019. на гробљу Рисовача у Аранђеловцу.

* Рад Алојза Хочеваара најбоље је описао књижевник Иван Златковић:

Музички Прометеј

«Музичко послеништво и стваралаштво Алојза Хочеваара представља изузетан допринос култури не само Аранђеловца већ и целе Србије. Живећи у граду под Букуљом, овај врсни музички зналац, педагог и творац, стварао је деценијама својеврсну културну климу изаткану најуниверзалнијом људском делатношћу - музиком...

Својом племенитошћу, разумевањем, изузетним осећајем за уметничко и естетско, Алојз Хочевар је уткао у свој музички свет град у којем је живео и његово небројено људско братство. Прва права и најзначајнија музичка искуства стицали смо захваљујући нашем Алојзу Хочевару...Подстичући различите облике музичког живота, Алојз Хочевар је Прометеј нашег времена, које нам пружа наду да просветитељи и ствараоци живе вечно у поколењима која долазе.»

Весна Проковић

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

008

ГОДИШЊАК / Удружење грађана "Баштина и будућност -
Аранђеловац 1859"; уредник Весна Проковић. - 2001, бр.
1- . - Аранђеловац: Удружење грађана "Баштина и
будућност - Аранђеловац 1859", 2001-
(Аранђеловац: "Загорац"). - 24 cm

Годишње.

ISSN 2466-4944 = Годишњак (Удружење грађана "Баштина
и будућност Аранђеловац 1859")

COBISS.SR-ID 225795852